Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Буряат-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 242 (5683)
ДЕКАБРИЙН 7
ВТОРНИК
1948 он

Сэн 20 мүнгэн

„Имагтал марксистско-ленинскэ теорие шудалһан парти урагшаа найдамтайгаар дабшажа, хүдэлмэришэн ангие урагшань ударидажа шадаха“.

И. В. СТАЛИН.

Бэеэ даажа ҺУРАГШАДТА

тусгаар анхарал табиха

Бидэнэр бүхы харгы замуудай коммунизм тээшэ абаашажа байһан үедэ ажаһуужа байнабди. Советскэ арад—илагша арад коммунизм байгуулхын тулада дайнай һүүлэй амгалан тайбан оршон байдал соо өрэлхэг зоригоо эршэдхэн тэмсэнэ. Коммунизмын түлөө советскэ арадай баатарлиг тэмсэлые Ленин — Сталинай агуучаа парти хүтэлбэрилнэ.

Ленин—Сталинай парти—манай бүхы илалтануудые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша мүн. Гүрэнние ба арадые амжалтатайгаар хүтэлбэрилжэ ябахын тулада манай партийн гэшүүд бүхыдөө марксизм-ленинизмын теореор зэбсэгжэнхэй байха ёһотой. Марксистско-ленинскэ теори — коммунизм байгуулха харгые заагша үнэн компас мүн.

Тэд, манай большевистскэ партии хүтэлбэрилхы парти мүн тулада, оронойнгоо ба арадайнгаа хүби заланай түлөө угаа өхэ харюусалгатай байһан тулада коммунист бүхэн тэрэ компасые—марксистско-ленинскэ теорие батаар шудалха, практическа, үдэр бүринингээ ажал хүдэлмэридэ тэрээние зүбөөр хэрэглэжэ шададаг байха ёһотой.

Тиимэ эрилтые партии бүхыдөө, партийн Центральна Комитет, нүхэр Сталин коммунистнуудай урда табина. Партийн XVIII съезд дээрэ хэһэн тоосоото элиҳэл дотороо нүхэр Сталин иигэжэ хэлээ гэн:

«Гүрэнэй ба партийна хүдэлмэрийн алишье һалбарин хүдэлмэригшэдэй политическэ болбосорол болон марксистско-ленинскэ оюун мэдэрэмжын дээшээ байха тулам, тусхайта хүдэлмэринь дээдэ зэргэдэ ба үрэжэл ехэтэй байлаг, хүдэлмэринь үрэ һайн байдаг, харин өөргэ, — хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ болбосорол болон марксистско-ленинскэ оюун мэдэрэмжын багa байха тулам, хүдэлмэриэнь саһалдалнууд ба уналнуудай тоолдохонь магад, манай хүдэлмэрилэгшэдэй ахир жэжэ боложо баһедэгүй аанга гаргажа хубилаһуудалгань магад, бурууталганьмагад байлаг байһые аксиомо гэжэ үзэрхэ хэрэгтэй».

Манай республика дотор хэдэн мянган коммунистнуудаа марксистско-ленинскэ теорие али нэгэн сургаар — нэгэ һаа кружокуудта ба политһургуулинуудта, үгышье һаа бүгэ даан шудалжа байдаг. Бэеэ даажа һуралсадаг арга метод бэшэ, харин формонуудта орходоо үлэмжэ ялгаргэнгы, гол арга метод гэжэ тоологдодог. Парторганизацинуудаа коммунистнуудай бэеэ даажа һуралсалые эмхидхахэ талаар баяр дүршэлтэй болоһон байнад.

Гэхэтэй хамта, партийна гэгээрилэ бүхыдэнь, тусгаарлабал, бэеэ даажа һуралсаха ябадалда анхарана багаа, хандуулдаг ябадал мүнөөшье хүрэтэр зарим газарнуудаар үзэгдэдэг. Жэшээлхэнэ, Прибайкальска аймагта недондо хандалтагүй байһан юм. Мүнөө жэлдэ-ые тэрэл зандаа. Эндэхи коммунистнуудай нилээд олонинь һуралсадаггүй, һанаа амар һуужаг байдаг. Айкомой парткабинет һуралцаһадта теоретическэ ба методическа ямаршье туһаламжа үзүүлэгүй, тэрээнэй хүдэлмэринь түсэб болоо шахуу таһалдажа байдаг. Партийн Прибайкальска айком тиимэ байдалда хамаагүйгөөр хандна. Улан-Удын Горкопторгын, нэгэр харгын 3-дахи отделениин олон коммунистнуудаа бэеэ даан һуралсапабди гээд лэ, миин һуужа байдаг зантай. Иимэ баримтануудаа бэшэшье зарим газарнуудаар бии.

Тиимэ тэсэшэгүй баримтануудай мүнөө хүрэтэр манай зарим парторганизацинуудта бии байһыень юугээр тайлбарилхаб гэбэл, бэеэ даан һуралсаг шададай хүдэлмэрие партийна органууд шалгадаггүй, эдээндэ туһаламжа үзүүлдэггүй ба һуралсаһаа хулжадаг зарим хүнүүдтэ партийна хатуу хэмжээ абадаггүй байһаар гансал тайлбарилжа болоно.

Политическэ һуралсаһаа хулжадаг зарим коммунистнуудаа «сулөөгүйб», «саггүйб» гэһэн шалтаганние хамагай түрүүн урдаа барилаг. Хэрбээ партийна гэгээрэлые хангалтатайгаар табихые һанаһан парторганизацинуудаа хадаа тиимэ шалтагаануудые һайса хаража үзэхэ, тиимэ забдагүй нүхэдтэ сулөөтэй сагые олгожо үгэхэ уялгатай байна. Энэ хадаа мүнөө үедэ гон шухала зорилго мүн. Юуб гэбэл, манай обществын улам хүгжэхэ бүринь, эрдэм ухаанай улам һалбарха бүринь коммунистнуудаа обществынгоо хүгжэлтэһөө гээгдэхэ ёһогүй байна, хэрбээ коммунист хүн һуралсадаггүй байһанайнгаа үрөөр бусадһаа гээгдэбэл — хүтэлбэрилхы, түрүү үүргээ дүүргэжэ шадахаа болишохо байнал. Тиимэ тулада өөрынгөө идейно-теоретическэ эрдэмые дээшэлүүлхын тулада коммунист бүхэн сагые олохо ёһотой бшуу.

Манай коммунистнарай заримань һуралсаха өхэ дуратай болобошье, яажа һуралсаха, юундэ һуралсаха байһанаа хүсэд мэдэдэггүй байһандаа тулгардаад байжа байдаг. Иимэ нүхэдтэ парторганизаци, парткабинетүүд халуун туһаламжа үзүүлхэ арюун уялгатай. Методическа хөтөлхэдэн лекцинуудые залуу, бэеэ даагаад һая һуралсажа байгшадта зорюулан уншабсл ашатай туһатай байха һэн. Жэшээлхэдэ, «пом хайшан гээд шэлэхэб», «конспект яажа зохеохоб», «сулөөтэй сагаа ямараар хубаарилан хэрэглэхэб» гэхэ мэтын ба бусад темэнуудаэр методическа лекцинуудые уншахада болоно.

Бэеэ даагаад марксизм-ленинизмын асуудалнуудые шудалжа байгшадта зорюулагдаһан лекцинуудые, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхынгөө хажуугаар, тэдэ нүхэдтэй парторг, парторганизацийн бюротой секретарь ба гэшүүд саг үргэлжэ хөөрэлдэжэ, ямараар һуралсажа байһыень элирхэлжэ, зарим коммунистнуудай һуралсалай тоосоое бюротой гү, али комитедэй заседанинуудаа, хамтын суглаануудаа дээрэшье зүбшэн хэлсэжэ байха шухала.

Бэеэ даагаад марксистско-ленинскэ теорие шудалхын тулада бидэнлэ бүхы арга-боломжонуудаа бии. «ВКП()-гэй түүхын хуряангы курс», «И. В. Сталинай хуряангы биографи», политһургуулинуудта үзэхэ номуудаа ба бусад номуудаа ород болон бурят-монгол хэлэнүүдаа дээрэ бии байха юм; худөө нютагуудта парткабинетүүдаа, улаан булангуудаа олоороо бии; манайда бэлэдхэлтэй ба Ленин—Сталинай партийн хэрэгтэ үнэн сэхэ пропагандистнуудаа ябала олон.

Гансал юун хэрэгтэйб? Бэеэ даажа һуралсаг шададай талаһаа өнө хэрэгтэ харюусалгатайгаар, эдэбхитэйгөөр оролсохонь, мүн парторганизацинуудай ба парторгнуудай талаһаа энэ хэрэгые партийн Центральна Комитедэй эрилгэнэй ёһоор эмхидхэжэ, саг үргэлжэ хинаалта бэелүүлжэ ба хамжээнүүдые абажа байхань эригдэнэ.

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые шагналга

БМАССР-эй Верховно Советэй президиум болбол СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1944 оной октябрьтын 18-ай Указай үндэһөөр, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй үмэнэһөө Сэлэнгын, Тарбагатайн аймагуудай, Городок городой ба Улан-Удын Городской районой олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын алдаль» гэжэ медальнуудаар шагналаа.

«Эхын алдар» гэжэ нэгэдэхи зэргын орденоор 1 хүн, «Эхын алдар» гэжэ хоердохи зэргын орденоор 1 хүн, «Эхын алдаль» гэжэ нэгэдэхи зэргын медальяар 3 хүн, «Эхын медаль» гэжэ хоердохи зэргын медальяар 17 хүн шагнагдаба.

Шагнагдагшадай дунда юһэн хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн Сэлэнгын аймагай, Селендума тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Т. К. Федотова, найман хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн Улан-Удын Городской районой трикотажница М. Г. Дружинина, Тарбагатайн аймагай Тарбагатай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Е. Г. Можайская, долоон хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн Городок городой гэрэй эзэн эхэнэр З. Д. Назимова ба бусад бии.

Читын областиин ой модоной ажаүйлэдбэриин эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд, албахаагшадһаа, эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудһаа

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович!

Бидэнэр, Читын областиин модо бэлэдхэлэй предприятинуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад, эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудаа болбол манай сэсэн мэргэн багша ба хани нүхэр, Тандаа үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргөөд, манай инаг һайхан Эхэ ороной туһын тулада олон удаан жэлдэ энхэ мэндэ ажаһуухыетнай хүсэнэбди.

Советскэ арад хадаа коммунистическэ партийн хүтэлбэри доро, дайнай һүүлэй сталинска табанжэлэй зорилгонуудые шидхэлгэдэ, манай гүрэнэй экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ зорюулан шэн зоригтойгоор ажаллана, коммунистическэ общество байгуулха агуучаа хүдэлмэриин түсэбэй бүхы участогуудаа дээрэ толотомо илалтануудые туйлажа байна. Мүн бидэнэр, забайкальска модошод, модо бэлэдхэл дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудаа болбол областиингоо модо бэлэдхэлэй табанжэлые дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ, тиин урагшаа дабшалгынгаа хүдэлөөнэй темные хурдадхалгадань ороондоо туһалха гэжэ Танда үгэнэн үгээ дүүргэлэ нэгэл хүсэлөөр ба эрмэлзэлгээр нэбтэрэнхэй байнабди.

Өөһэдынгөө уялганууудые дүүргэжэ байһан тухайгаа, нүхэр Сталин, Тандаа элиҳэн мэдэсэжэ байһандаа баяртайбди. 1947—1948 оной намар-үбэлэй модо бэлэдхэлэй түсэбые 101,5 процент дүүргэжэ, модо зөөлгые 1946—1947 оной сезонойхиһоо хоер дахин шахуу ехэ болгообди.

Областиин модо бэлэдхэлые гол түлэб эрхилэгшэ — Читлес трест 1948 оной модо бэлэдхэлэй жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, ноябриин 12-то дүүргээ. Модо бэлэдхэлэй хэмжээе мүнөө жэлдэ дайнай урда тээхи 1940 оной хэмдэ хүргэхэбди.

Аралай ажахыда модон материалнуудай тон шухала хэрэгтэйе ба дайнай һүүлэй табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ модоной удхашанарые хаваадаа абажа. Читын областиин модо бэлэдхэлэй предприятинуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд, албахаагшад, эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудаа бидэнэр модо бэлэдхэхэ жэлэй ба сезонно түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, Бурят-Монголой АССР-эй модо бэлэдхэгшэдэй урялые хүлеэн абаад, иимэ уялгануудые өөһэдтөө даажа абанабди гэбэл:

1948 оной модо бэлэдхэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ ба тогтоогдомол түсэбһөө гадуур 150 мянган кубометр модо жэлэй һүүл болотор үгэхэ.

1948—1949 оной намар-үбэлэй сезондо модо бэлэдхэхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 223 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ ба зөөхэ.

Модо бэлэдхэлэй организацинуудаа иимэ уялгануудые өөһэдтөө даажа абаба:

Читлес трест — энэ жэлэй һүүл болотор түсэбһөө гадуур 200 мянган кубометр модо зөөхэ, 1948 — 49 оной намар-үбэлэй сезоной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 200 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ ба зөөхэ.

Энэ тоодо леспромхозуудаар:

Черемховско ЛПХ —намар-үбэлэй сезоной түсэбые мартын 10 хүрэтэр дүүргэхэ ба сезоной түсэбһөө гадуур 55 мянган кубометр зөөхэ.

Читын ЛПХ — намар-үбэлэй сезоной түсэбые мартын 15 хүрэтэр дүүргэхэ ба сезоной түсэбһөө гадуур 50 мянган кубометр зөөхэ.

Зиловско ЛПХ — намар-үбэлэй модо бэлэдхэлэй түсэбые мартын 10 хүрэтэр дүүргэхэ ба түсэбһөө гадуур 35 мянган кубометр зөөхэ.

Красноярска ЛПХ—намар-үбэлэй модо бэлэдхэлэй сезонно түсэбые мартын 10 хүрэтэр дүүргэхэ ба түсэбһөө гадуур 20 мянган кубометр зөөхэ.

Загаринска ЛПХ—сезонно түсэбые мартын 10 хүрэтэр дүүргэхэ ба түсэбһөө гадуур 20 мянган кубометр зөөхэ.

Бадын ЛПХ—сезонно түсэбөө мартын 10 хүрэтэр дүүргэхэ ба түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр модо зөөхэ.

Катангарска ЛПХ—сезонно түсэбөө мартын 10 хүрэтэр дүүргэхэ ба түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр зөөхэ.

Востогой түмэр замуудай округой ой модоной таһаг намар-үбэлэй модо бэлэдхэлэй түсэбые мартын 20 хүрэтэр дүүргэхэ ба түсэбһөө гадуур 13 мянган кубометр модо үгэхэ.

Облтоп — намар-үбэл модо бэлэдхэхэ түсэбөө мартын 15 хүрэтэр дүүргэхэ ба түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр бэлэдхэжэ зөөхэ.

Модо бэлэдхэлэй сезоной түсэбые дүүргэлгэдэ хабаадажа байгаа областиин бүхы районууд модо бэлэдхэлэйнгээ түсэбүүдые мартын 10 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга абаба.

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович!

Эдэ уялгануудые өөһэдтөө даажа абахадаа, бидэнэр болбол олон бэрхэшээлнүүдые дабаха ба манай хүдэлмэрилэхи дутуу дундануудые усадхаха шухала болохо гэжэ хүсэд бүрин ойлгонобди.

Модо бэлэдхэн хүдэлмэрилжэ байгаа бидэнэр ажалайнгаа бүтээсые мүнөө байһан нормонуудта эрходоо 15 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ шухала байна. Механизмуудые ашаглага һайжаруулха, авари ба миин байлга гаргахагүй, механизмуудтаа гамтайгаар хандаха, тэдэнэ хаһа саг соонь зайһабарилха. Зөөреэ арбилха ба өөрынь үные химдаруулхын түлөө шууд тэмсэхэбди.

Бүхы бэрхэшээлнүүдые дабаха ба абаһан социалистическэ уялганууда нэрэтэй тураэйгөөр гүйсэдхэхэбди гэжэ, нүхэр Сталин, Танда үгөөе үгэнэбди.

Манай хүсэн түгэлдэр социалистическэ Эсэгэ орон мандаха болтогой!

Манай аралые илалтаһаа илалтада хүтэлэгшэ, Ленин—Сталинай агуучаа парти мандаха болтогой!

Манай инаг вождь ба багша нүхэр Сталин мандаха болтогой!

Энэ бэшэг Читын областиин модо бэлэдхэлэй предприятинуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай, модо бэлэдхэн хүдэлмэрилжэ байгаа эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудай суглаануудаа дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ баталан абтаа.

Тарбагатайнхидай үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, трактор машинануудаа түргэнөөр заһабарилая!

Уряалыень һайшааба

Трактор машинануудай заһабарилгые болзорһоо урид дүүргэхые уряалһан Тарбагатайн МТС-эй коллективэй хандалгые Суулгын машинно-тракторна станциин хүдэлмэрилэгшэд халуунаар дэмжэжэ, һайшааба. МТС соо заһабарилгаар түрүү һуури эзэлжэ ябаһан нүхэр Чимитовэй хүтэлбэрилдэг 10-дахи бригадыг гэшүүд республиканска мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, трактор болон прицепной машина зэмсэгүүдэй бүхы заһабарилгые ерэтэ жэлэй январиин 25-да сүм дүүргэхэ гэһэн уялга абаа.

Мүнөө түс бригадаа хоер трактораа заһабарилжа бэлэн болгоод, гүрбадахяа дүүргүүтэйхэн байна. Трактористнуудаа Попов, Сиҳжиев, Жигмитов ба бусад заһабаринга дээрэ эдэбхитэйтээр хүдэлмэрилжэ, ажалай түрүү ульгэр жэшээ харуулна.

Тэрэшэлэн Суулгын МТС-эй бусад бригадануудаа тарбагатайнхидай уряалда харюу болгон, трактор машинануудаа болзорһоо урид эрхим шанартайгаар заһабарилжа, хабарай тарилгые хүсэн гүгэс бэлэдхэлтэйгээр үгтаха гэжэ шидэбэд.

Б. Дымбрылов,
(«Б. М. Үнэнэй» корреспондент).

Хоёр МТС-эй мүрысөөн

Ехэ-Кударын машинно-тракторна станциин коллектив Тарбагатайн МСТ-эй хүдэлмэрилэгшэдэй уряалые халуунаар дэмжээд, трактор машинануудай заһабарилгые болзорһоо урид, өрхим шанартайгаар заһабарилхын түлөө бүхэ республиканска социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйтээр оролсоо. Тиихэ зуураа түс МТС-ой хүдэлмэрилэгшэд трактор ба худөө ажахын прицепной машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые 1949 оной февралиин 23-да сүм дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, Хамнигадайн машинно-тракторна станциин коллективые социалистическэ мүрысөөндэ үриһан байна.

Мүнөө Хамнигадайн МТС-ой хүдэлмэрилэгшэд хүршэнэрэйнгөө уряалые нэгэн һаналаар дэмжээд, тракторнуудаа түргэнөөр ба эрхим шанартайгаар заһабарилхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэхэ гэжэ шидэбэ.

В. Мотовилов.

Тракторнуудаа түргэнөөр заһабарилхын түлөө

ХОРИ. («Б. М. Үнэнэй корреспондентһээ). Трактор ба худөө ажахын прицепной машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые болзорһоо урид дүүргэхые уряалһан Тарбагатайн МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй хандалгые Хорин МТС-эй коллектив халуунаар үгтажа һайшааба.

Тиихэ зуураа, МТС-эй коллектив трактор машинануудай заһабарилгые Советскэ Армиин үдэр—1949 оной февралиин 23-да сүм дүүргэхэ, заһабаринга дээрэ үйлэдбэриин нормые үдэр бүри 125 процент хүрэтэр дүүргэхэ ябадал хангаха, заһабаринга хөхэдэ зөөри хэрэгсэлнүүдые арбилха мэтын социалистическэ уялганууде абаһан байна.

МТС-эй 6-дахи бригада (бригадирынь нүхэр Жапов) заһабаринга дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа, тракторнуудаа болзорһоо урид, эрхим шанартайгаар бэлэдхэхын түлөө нүхэр Екимовскийн мүтэлбэрилдэг бригадые социалистическэ мүрысөөндэ уриба. Тэрэшэлэн МТС-эй бусад бригадануудаа өөһэд хоорондоо мүрысөөд, заһабарилгые һаалгүйгөөр ябуулхын түлөө тэмсэжэ байна.

А. Шадаев.

Эрхимлэһэн бригада

Ленинско-сталинска комсомолой алдарта 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод дээрэ комсомольско-залуушуулай 53 бригада эмхидхэгдэ бэлэй. Эдэ бригадануудаа комсомолой ойе үйлэдбэриин үндэр бүтээсэнүүдээр уттахын тула өөһэд хоорондоо мүрысажа эхилһэн байгаа. Тэрэ мүрысөөндэ инструментальна цехын нүхэр Георгий Серышевэй бригадынхид эрхимлэжэ гараһан байна юм.

Комсомолец Серышевэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид мүнөөшье Сталинска Конституциин үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ баһа дахин түрүүлжэ гараба. Энэ бригада ноябрь һарынгаа даалгабарие 152 процент дүүргээ. Тиихэтэйгээ хамта худөлмэриингөө сагай һүүлээр түсэбһөө гадуур 60 слесарна алханууд ба 100 үрөмүүдые үйлэдбэрилэн гаргаһан байна.

Тиихэдэ бригадын түрүү стахановецуудаа нүхэд Ф. Екимова, К. Ашурков гэгшэд жэлэйнтээ хубита даалгабариннуудые дүүргэбэ.

П. Деревянко.

Зэдын аймагай Боргойн сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермын эрхим чабан ба сакманщица-комсомолка Мария Надмитова өнө жэлдэ 100 эхэ хониньһоо 110 хурьга абажа, тобир тарганаар түлжүүлэ.

О. Березновей фото.

Үрһэнэй ажахые эрхилхэ колхозууд

Республикыд Министрнүүдэй Совет болбол «Колхозуудта үбһэ ногоо тарилгые эрхилхэ ба тэрэнэй үрһые болбосоруулха ябадалые эмхидхэхэ тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Советэй 1948 оной июниин 5-ай тогтоолой үндэһөөр Кабанскын аймагай Тимлюйскэ сельсоведэй Сталинай ба Байкало-Кударын аймагай Шергинскэ сельсоведэй 18-дахи партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудые олон жэлдэ ургадаг үбһэ ногооной үрһөөр хангаха худөлмэрие дүүргэхэ байна.

Эдэ колхозуудта мэргэжэл ехэтэй агрономуудаа худөлмэрилхэ юм

Түрүү ангуушад жэлэйнгээ түсэб гүйсэдхэбэ

Түнхэнэй аймагай ангуушад эн баралтын жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ байна. Гансахан октябрь соо ангуушад Н. С. Сороковиков —630, К. В. Никитин — 610, Шожоев —600 хэһэт ондатрын арһа аймагай заготживсырьегой конторого тушаабад. Ондатрын ба бусад ангуудай арһа тушаалга үргэлжэлнөөр.

Бэдэрэлгын худөлмэри

Олзоборилгын кооперацинуудай Управленин барилгын материалнуудэй, мүн гончарна үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэ шабар, известко болол мебель, пүрэхэ модон материалнуудые бэдэрэлгын худөлмэрие эхилжэ байна. Мүн 1949 ондо хирпичэ үйлэдбэрилгэ нилээлгүй үргэхэгдэхэ юм. Жэшээлхэдэ, энэ 1948 ондо 2 миллион 600 мянган хэһэт хирпичэ гаргагдаһан байгаа һаа. 1949 ондо 4 миллион хирпичэ үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

Шэл амһартануудаа

Улан-Удын «Красный Восток» гэжэ шэлэй завод стажан, розетка, өлзэб янзын табаг ба вазануудые үйлэдбэрилхэ аргые шудалба. Гараха 1949 ондо тус завод 5000000 хэһэт амһартануудые үйлэдбэрилхэ.

Нөөсэлгын кассануудай амжалта

Республикын нөөсэлгын кассануудай худөлмэрилэгшэд Октябрьскэ һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсожо, зажал худөлмэри дээрэ туйлаһан амжалтануудаа мүнөө улам арбидхажа байна.

Бүхы дээрээ республикэ дотор ажалшадһаа мүнгэ нөөсэлгээ абалгын жэлэй түсэб 107,8 процент, урьһаламжын түлбэрие оруулха түсэб 110,8 процент дүүргэгдээ. Нөөсэлгын кассануудай хоорондохи мүрысөөндэ Клутын, Сэлэнгын кассануд түрүүлбэ.

Н. Сидорычева.

Учёно-зоотехнигуудэй экзамен

Бурят-Монголой Зооветинститутдай зоотехническэ факультедэй 5-дахи курсын студентнэр гүрэнэй экзамен барижа байна. Экзаменай ябаса дээрэһээ харахада түс факультедэй студентнэрэй үзэһэн һураһанаа гүн гүнзэгыгөөр шудалһаниинь мэдэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, студентнэр нүхэд Л. Ковалева, П. Иванов, В. Радионов ба бусад шалгалта бүхэнлэ хоёлоо «эрхим» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абанат.

Энэ жэлдэ хамта 16 хүн түс институтые дүүргэжэ, учено-зоотехник гэһэн нэрэсэргэ оложо гарахань.

Коммунист бүхэн һуралсаха ёһотой

Бидэнэр хайшан гэжэ һуралсанабибди

Манай партийна организацийн гэшүүдэй диилэнхинь марксизм-ленинизмын теори бэеэ даажа шудалдаг байха юм. Тэдэнэрэй нэгэнхинь би байнаб.

Энэ бишыхан статья дотороо яажа һуралсадаг байһанайнгаа тухай дүй дүршэлөө бусадтай андалдаха һанаатайб. Недондо жэлдэ манай организацийн олонхи коммунистнууд, тэдээнэй тоодо би «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсые» бэеэ даажа амжалтатайгаар үзэжэ гарахан байгаабди.

Мүнөө жэл тэдэ коммунистнууд ВКП(б)-гэй түүхые марксизм-ленинизмын классигуудай эхин зохеолнуудай ehoop, гүнзэгыгөөр шудалан үзэжэ байнад.

Бидэнэр эдэ зохеолнуудые шудалжа эхилхэдээ «Коммунистическэ партийн манифестһээ» эхилэн байгаабди. Гэр гэргээ хүдэлхынгөө хажуугаар, пятница бүхэндэ сугларжа, үзэжэ байһан материалаа зүбшэн хэлсэдэг байнабди. Гадна, «Коммунистическэ партийн манифест» тушаа нүхэр Шатиловай, диалектическэ ба историческа материализм тушаа лекцинүүдые дуулаһан байгаабди.

ВКП(б)-гэй горкомой партклабинедэй хүдэлмэрилэгшэ «Коммунистическэ партийн манифест» тушаа бидэнэрэй теоретическэ конференци үнгэргэһэн байна. Тэрэ конференцийн үнгэржэ байхада Маркс ба Энгельсын өнө агууехэ зохеолые хэнэй, хайшан гэжэ али зэргээр ойлгоһонинь эли болобо. Һайнаар ойлгоһон хүнүүд түс темые шудалһан дээрэ тоологдоһон ба хүсэд һайнаар ойлгоогүй хүнүүдтэ энэ темэ дээрэ үшөө һайса хүдэлмэрилхые һайшаан дурадхагдаһан байгаа.

«Коммунистическэ партийн манифестые» һайнаар ойлгоһон дээрэ тоолоод, удаадахи темэдэ орохые намда һайшаан дурадхагдаһан байгаа. Би парткабинедэй библиотекэһээ «Арадай ханинууд» гэшэ юун бэ, социал-демократуудта эсэргүүгөөр тэдэнэр хайшан гэжэ тэмсэдэг бэ» гэһэн В. И. Ленинэй номые абаа һэн би. Тэрээнние уншажа эхилһөөр 5—6 хоноо. Анхан уншахадаа тэрэ номой удхатай юрэ танилсаһан байгааб. Хоердохео уншахадаа бүри анхаралтайгаар уншажа, эгээн шухала газарнуудыень зураад, конспект дотороо тобшоор бэшэһэн байнаб.

В. И. Ленинэй өнө агууехэ зохеолые нэгэ һарын турша соо һайнаар шудалха түсэбтэйб. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохеолнуудые шудалхадамнай лекци, консультаци, словарь, энциклопединүүд манда ехэлөн туһаламжа үгөөлдөг. «Арадай ханинууд» гэшэ юун бэ, социал-демократуудта эсэргүүгөөр тэдэнэр хайшан гэжэ тэмсэдэг бэ» гэһэн В. И. Ленинэй зохеолоор түүхын наукын кандидат нүхэр Шоткинова манай парторганизацийн бэеэ даажа һуралсажа байгаа гэшүүдтэ лекци уншаһан байгаа.

Би республикын хэлхэ-холбооной Управленийн почтово холбооной таһагай начальникаар хүдэлмэрилэгшэб. Миниий ажални тон ехэ байдаг. Гэбэшье, өөрынгөө эрдэмые нэмэлтүүлхэ талаар саг олоһон лэ байгшаб. Юуб гэбэл бидэнэр —коммунистнууд эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлэгшүүгөөр коммунизм байгуулха агууехэ зорилгые дүүргэжэ шадахагүй байнабди. **Н. Турлай.**

Эдэбхитэйгээр һуранад

Хажэнгын аймагай Дээдэ-Худанай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна организацийн коммунистнууд политическэ өрдэм мэтэралөө дээшэлүүлхын түлөө эрш мэтэйгээр оролдоно. Энүө ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсые үзэгшэдэй кружок эмхидхэгдэд хүдэлмэрилгэ байна. Мүнөө түс кружогойхид хуряангы курсын хоердохи бүлэгые үзэжэ дүүргэхэеэ байна. Кружогто хабаадагшад заняһайшаан дурадхагдаһан байгаа.

«Коммунистическэ партийн манифестые» һайнаар ойлгоһон дээрэ тоолоод, удаадахи темэдэ орохые намда һайшаан дурадхагдаһан байгаа. Би парткабинедэй библиотекэһээ «Арадай ханинууд» гэшэ юун бэ, социал-демократуудта эсэргүүгөөр тэдэнэр хайшан гэжэ тэмсэдэг бэ» гэһэн В. И. Ленинэй номые абаа һэн би. Тэрээнние уншажа эхилһөөр 5—6 хоноо. Анхан уншахадаа тэрэ номой удхатай юрэ танилсаһан байгааб. Хоердохео уншахадаа бүри анхаралтайгаар уншажа, эгээн шухала газарнуудыень зураад, конспект дотороо тобшоор бэшэһэн байнаб.

В. И. Ленинэй өнө агууехэ зохеолые нэгэ һарын турша соо һайнаар шудалха түсэбтэйб. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохеолнуудые шудалхадамнай лекци, консультаци, словарь, энциклопединүүд манда ехэлөн туһаламжа үгөөлдөг. «Арадай ханинууд» гэшэ юун бэ, социал-демократуудта эсэргүүгөөр тэдэнэр хайшан гэжэ тэмсэдэг бэ» гэһэн В. И. Ленинэй зохеолоор түүхын наукын кандидат нүхэр Шоткинова манай парторганизацийн бэеэ даажа һуралсажа байгаа гэшүүдтэ лекци уншаһан байгаа.

Би республикын хэлхэ-холбооной Управленийн почтово холбооной таһагай начальникаар хүдэлмэрилэгшэб. Миниий ажални тон ехэ байдаг. Гэбэшье, өөрынгөө эрдэмые нэмэлтүүлхэ талаар саг олоһон лэ байгшаб. Юуб гэбэл бидэнэр —коммунистнууд эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлэгшүүгөөр коммунизм байгуулха агууехэ зорилгые дүүргэжэ шадахагүй байнабди. **Н. Турлай.**

Лекторскэ группанууд эмхидхэгдэбэ

Улан-Удын Городской ба Пригородной райисполкомуудай дэргэдэ лекторска группанууд эмхидхэгдэбэ. Эдэ группануудта хамта 27 лекторнууд хүдэлмэрилхэ юм.

Һаяхан түс районуудта лекторнуудэй зүблөөн болгожо, тэрээн лөөрө саглагдаа хэгдэхэ хүдэлмэринүүдэй түсэб баталагдаба.

Гол арга метод

«Партийна гэгээрэлэй системэдэ һуралсалай шэнэ жэл эхилһэнтэй дацарамдуулан партийна организацинуудай зорилгонууд тухай» гэһэн ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой II пленумэй тогтоолые дүүргэлтэ болгоон, Улан-Удын партийна организацинууд хадаа партийна гэгээрэлэй һургуулинууд ба кружогуудай ажал хүдэлмэрине гурим тай болгохын тулада, мүн коммунистнуудай ямар аргаар һуралсахыень зүбөөр тодорхойлхын тулада нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Һая городой бүхы районуудта партийна эдэбхитэйэй суглаанууд боложо, тэдээн дээрэ партийна гэгээрэл тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэе. Энэ хэгэтые партийна органуудай талаһаа дутагдалтайгаар хүтэлбэрилдэг ябадалые тэдэ суглаанууд дээрэ шүүмжэлһэн үшаг, энэ хүдэлмэри үндэһөөрынь һайжаруулха хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэхэдээ үндэр дээдэ эдэбхи гарганхан үшаг манай партийнуудые материалистско-ленинскэ һургаалаар зэбсэгжүүлгэдэ партийна эдэбхитэйэй талаһаа угаа ехэ анхарал табигдадаг болоһонине гэршэлэн харуулна.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1938 оной ноябриин 13-эй тогтоолһоо ба пропагандистска хүдэлмэрийн асуудалнууд тушаа һүүлэй жэлнүүдтэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитетэй гарганхан шийдхэбэринүүдһээ хүтэлбэри абажа, городой партийна организацинууд «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсые» ба марксизм ленинизмын классигуудай бүсад зохеолнуудые бэеэ даажа шудалха ябадалые гол арга метод болгожо абаһан байна юм.

Һуралсалай энэ жэлдэ Улан-Удын 2000 гаран коммунистнууд нүхэр Сталинай классическа зохеолые бэеэ даан шудалжа байнад. «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсые» шудалаад партийн 800 шахуу гэшүүд ба кандидадууд В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай зохеолнуудые, мүн диалектическэ ба историческа материализмые, политическэ экономиие, гадаадын политикын асуудалнуудые үзэжэ захалаа.

Большевистскэ партийн түүхэ ба теорие бэеэ даажа шудалгшадта туһаламжа болгон партийн Горком ба райкомууд һайн бэлэдхэлтэй коммунистнуудай дундаһаа консультацинуудые табиһан байна. Тэдээнэй туһаламжын ашаар нилээд олон коммунистнууд бэеэ даажа һуралсаха түсэбтэй табяад, эхин зохеолнуудые үзэжэ эхилэнхэй. Городой партийна кабинет, райкомууд ба парткомуудай партийна кабинедүүдтэ партийн түүхэ, философи ба политэкономеор лекцинүүд эмхидхэгдэр уншагдажа эхилэтхэһэн байна. Жэшээлбэл, ноябрь соо горпарткабинедтэ нимэ темэнүүдтэй лекцинүүд уншагдаһан байна гэбэл: «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курс» — большевизмын хүсэн түгэс идейнэ зэбсэг мүн», «Коммунистическэ партийн Манифест», «Россида Социал-демократическа партийе байгуулхын түлөө тэмсэл (1883 — 1901 онуд)», «Арадай ханинууд» гэшэ юун бэ, тэдэнэр социал-демократуудта эсэргүүгөөр хайшан гэжэ тэмсэдэг бэ» гэһэн В. И. Ленинэй ном тушаа, «Диалектическэ ба историческа материализм тухай» нүхэр Сталинай зохеол тушаа ба бусад зохеолнууд тушаа лекцинүүд уншагдаһан байгаа. Марксизм-ленинизмын классигуудай зариман зохеолнуудаар групповой хэдэ-хэдэн консультацинууд үнгэргэгдэбэ.

Недондо жэлэйхидэ орходоо һуралсалай өнө жэлдэ лекцинүүд ба консультацинуудта хүнүүд нилээд олоороо ябана. ВКП(б)-гэй түүхые, марксизм-ленинизмын классигуудай зохеолнуудые бэеэ даан шудалжа байгаа коммунистнууд теорие ехэөр һонирхоно, болохоео байгаа семинарнуудта ба хөөрэлдөөнүүдтэ үнэн сэдьхэлһээ бэлэдхэл хэнэ, лекторнууд ба консультантнуудай урда ехэхэн эрилтэнүүдые табина.

Городой нилээд олон партийна организацинууд политическэ һуралсалай хойноһоо саг үргэлжын хилалта бэелүүлжэ байхынгаа хажуугаар, коммунистнуудта зайлашагүй шухала туһаламжа үзүүлнэ, партийна һуралсалда байгаа дутагдалнуудые амжалтатайгаар усадхана, ВКП(б)-гэй гишүүн ба кандидат бүхэнэй идейнэ хэмжээе дээшэлүүлхын тулай бодото анхарал ороллого гаргана.

Жэшээлбэл, партийн түүхые бэеэ даан шудалжа байгаа хэдэ хэдэн коммунистнуудтай хэлхэ-холбооной Управленийн парторганизаци, һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр ВКП(б)-гэй түүхые «Коммунистическэ партийн Манифестһээ» эхилэн шудалжа оробо. Тэдэнэр ноябриин 26-да «Манифестээр» дүн гарганхан хөөрэлдөө үнгэргэбэ. Бүхы коммунистнуд зааглаһан саг дотороо улаан буулан соогоо сугларад, научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшадаар — Маркс ба Энгельсээр бэшэгдэһэн энэ агууехэ зохеол тушаа хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Хөөрэлдөөн дээрэ байһан 17 хүнүүдэй 12-ынь үгэ хэлэбэ.

3 час соо хөөрэлдэхэдөө коммунистнуд болбол «Манифестын» бүн болоһон түүхэтэ эрхэ байдалнууд тухай, капиталистическэ обществын хүнжэлтын ехо гуримуудба тэрээнэй зайлашагүй хосорон үгы болохо тухай, коммунистическэ партийн үүрэг тухай, Маркс-Энгельсэй агууехэ идеянуудые В. И. Ленин ба И. В. Сталинай дам саашань үргэлжэлүүлһэнэй ба хүнжөөһэнэй тухай, манай орон соо социализмын илаһанай ба американска империалистнуудээр толгойлогдоһон бүхэдэлхэйн реакцийн нэгэдэмэл мүсэнүүдтэ эсэргүүгээр коммунистнууд түрүүтэй демократическа лагерийн ябуулжа байгаа тэмсэл тухай гэхэ мэтын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр ойлгожо абаһан байнад.

Парторганизацийн секретарь нүхэр Гончаров коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүд тушаа хуряангы нинтэлэл хажэ, тэдээнэй үгэ соо байһан зариман дутагдалнуудые тэмдэглээд, марксизм - ленинизмын классигуудай зохеолнуудые шудалха хэрэгтэ коммунистнуудай урда байгаа зорилгонууд тухай хэлэбэ. Энэ мэтын хөөрэлдөөнүүд хадаа коммунистнуудай эрдэм мэдэрэлые бэхижүүлжэ ба ехэ болгожо, марксистско-ленинска теорие дам саашаа үзэхэ хүсэл зоригыень ехэ болгожо, тэдээнние урмашуулдаг байһаниинь ойлгосотой бэзэ.

Манай городой партийна гэгээрэлэй сеть дотор өнө мэтээр большевизмые шудалха гол арга методые — ВКП(б)-гэй түүхэ ба теорие бэеэ даан шудалха арга методые хэрэглэһэнэй ашаар, өөһэдынгөө идейно-теоретическэ хэмжээе дээшэтүүлхэ талаар ехэхэн амжалтануудые туйлажа байһан партийна организацинууд үсөөн бэшэ биш юм.

Гэбэшье, марксизм-ленинизмын теорие бэеэ даан шудалжа байһанда коммунистнуудынь тоологдодог аад лэ, эхин парторганизацинуудай талаһаа, ВКП(б)-гэй райкомуудай талаһаа хиналта ба шалгалта үгы байһан дээрэһээ, тэдэ коммунистнуудынь политическэ эрдэм мэдэрэлэе дээшэлүүлхын түлөө үнэндөө хүдэлмэрилдэгүй коммунистнуудтай парторганизацинууд зариманшаа байжа байдаг. Жэшээлхэдэ, горкоопторгын партийна организацида 25 гэшүүд ба кандидадууд бии. Тэдээнэй 20 коммунистнуудынь ВКП(б)-гэй түүхые бэеэ даан шудалнабди гэлсэдэг. Һуралсалай жэлэй эхилһэнһээ хойшо хоер һара үнгэрбэ. Гэбэшье, горкоопторгын коммунистнуудай дунда нэгэшье консультаци, нэгэшье хөөрэлдөөн үнгэргэгдөөгүй. Партийна өхин организацийнь секретарь нүхэр Савинов хэн коммунист ямараар һуралсанаб, ямар бэрхэшээлнүүд һуралсалдань тохеолдоноб гэжэ оройдоошье мэдэдэггүй. Тэрэ саанаа нүхэр Савинов өөрөө бусад коммунистнуудтаа һайн жэшээ харуулдагүй. Үдэшын районно партийна һургуулиха һуралсахамни гэжэ бэшүүлһэн аад, нүхэр Савинов мүнөө хүрэтэр нэгэшье занятида ерээгүй.

Түмэр харгын 3-дахи отделениин парторганизаци өнөөдөө дээрэ бэшэ байдалтай.

Хүтэлбэрилхы тушаалнуудые эзэлжэ байгаа коммунистнуд—түмэрхартынхид болбол ВКП(б)-гэй түүхые бэеэ даан шудалнабди гэжэ парторганизацие болон өөһэдынгөө мэхэлээд, үнэн дээрээ юушье хэлүйгөөр һуужа байдаг. Тэдэнэртэ бэеэ даажа һуралсаха түсэбүүд байдаггүй, лекцинүүд ба консультацинуудта тэдэнэр ябадаг зангуй. Ашаглалгын таһагай начальникай туһалагша, партийн гэшүүн нүхэр Карелинтэй хөөрэлдөөд үзэхэдэ, һуралсалай энэ жэл соо юушье хэхэеэ мэдэхэгүй байшоо.

Партийна һуралсатһаа хулжаа зайсажа, манай партийн Уставай эрилтые хазагайруулдаг коммунистнуудта городой зариман эхин парторганизацинуудта тэсэмгэйгээр хандадаг ябадалай мүнөө хүрэтэр оршожо байдагыень эдэ баримтануудаар гэршэлэн харуулна.

ВКП(б)-гэй райкомууд, хадаа большевистскэ партийн түүхэ ба теорие бэеэ даан шудалжа байршадай дунда ябуулагдаха хүдэлмэридэ ехоһоо һайнаар анхаралаа табинагүй. Тиймэһээ, бэеэ даан теори шудалха арга методые дутуугаар сэгэлһэн ябадал гаргана гэшэ. Маркс — Энгельс—Ленин—Сталинай зохеолнуудые бэеэ даан шудалха талаар унинэй большевигуудэй дүй дүршэлдээрэ шалгагдаһан арга метод болбол — марксистско-ленинскэ теорие манай кадрнуудай шудалгол арга метод мүн.

Тиймэ тулада Ленин—Сталинай агууехэ партийн түүхэ ба теорие бэеэ даан шудалжа байгаа хүнүүдтэ партийна органууд үзэ-хүндэтэй ханхаа, ерэ-ирэ ба ашаглалта ба ашаглалта ба ашаглалта

Научно-естественнэ темээр хөөрэлдөөнүүд

Наранай системэ

агүй харанхы һүни бидэнэр р мүшэнүүдые тэнгэридэ ха- ни. Эдэнэй дунда бидэнэр бол- нгэреэр зайжа төөрижэ яба- энги бөөн мүшэнүүдэй дунда өлжэ нүүжэ ябадаг мүшэ- ажаглажа шадахабди. Эдэ- айжа ябадаг» тулдаа үшөө өрөө урда сагта планедүүд нуу»—зайжа ябапаб гэһэн рда сагай греческэ үгэһөө) өрлэгдэдэг байгаа.

урда сагта хамтадаа табан үүд мэдээтэй байгаа, эдэ планедүүдые эртэ урда сагай астрономууд һайса мэдэдэг ые, эдэнэр бултадаа римскэ тудай нэрээр нэрлэгдэдэг. Үдэшын гү, али үглөөнэй гэрэлдэ хоер планедынь маагүй гэбэл: түргөөр нүүжэ Меркури ба угаа тодоор харагдадаг Венера болоно. е Наранай ороһон хойно, гу, али Наранай гараадүй үглөөгүүр эртэ хаража бо- м. Эртэ урда сагай грегүүд Венерые «ялалзагша му- рмлянпууд—«үдэшын му- жэ нэрлэдэг һэн. Тэрэшэлэн өргөөрөө тодо бэшэр ха- нолойгоор үглөөнэй гу, али толормо хурса туяанай гэ- ажа болохо юм.

ра, Меркури хоерһөө гадна рс, Юпитер ба Сатурн гэ- мсүүдые тэнгэрилэ саг ур- харагдадаг юм. Марс хадаа үдэ тодо улааншаг үнгэтэй Тиимэһээ эртэ урда сагай ба индусууд болбол Марсые планетэ гэжэ нэрлэдэг бай- Юпитер хадаа тэнгэрнин урда нүхэшэг үнгэтэй толотомо са- рэлтэй ялагар мүшэн боложо наг. Тиихэдэ, Сатурн бүдэхи, р гэрэлтэй байдаг.

Юпитер ба Сатурн гэжэ үүд хэдэн һарын турша соо ябадаг юм. Тэдэнэр нэгэн баруун тээһээ зүүлжэ, ну- бэл зүүн тээһээ баруул- вежэ ябалаг бшуу. Энэ эрь- алаг ушарынь эртэ урда строномуудтэ ойлгогдодоггүй

тал XVI зуунжэлдэ поль- ргөөм Николай Коперник планедүүдэй ойлгогдохогүй- алагынь тайлбарилжа ша- байна. Коперник болбол Га- шэ дэлхэйн түб дунда огто үйгөөр байжа байдаг бэшэ, Нарые тойрон эрьежэ ябадаг, бухы планетнэ ябасануудай на Газар байдаг бэшэ, харин байдаг гэжэ урилшалан тайл- н байха юм. Манай ажаһуу- даа Газарые Коперник юрын гэжэ тоолоһон байна. Эдэ н ололгонь XVI зуунжэлэй ухаан бодолдо ehото гэг- волюци хэһэн юм. Тэрэ ие ойнто астрономи болбол ектрическэ («гелиос» —На- греческэ үгэһөө) болоһон

ариин хүреэ замуудай той- жэ ябадаг тухай» Николай ой гайхамшагта ном 1543 лэгдэн гаргагдаа һэн. Ко- агуусхэ дагагшад Бруно ба Галилей гэгшэд гаа. Тэдэнэр Копернигэй одолыень нэмээһэн ба нари- тэрэшэй һургаалыень гөөр сахин хамгаалһан бай- сагтаа хүсэн түгэс кэ- церковь болбол өртэ урда ургаалай ehоор, манай Га- ахэйн түб дунда байна одогоо бэлэй. Тиимэ тула Коперниг эй һургаалые есэргүүсэлтэ-нүгэл гэжэ оо юм. Тиигэжэ хатуу шэ- исэл өхилээ һэн. Итальянец түүдэг дээрэ галдажа, е али бухы гурдэлгэ мүр- оруулжа, харин Галилейдэ Рим тусгаар церковно сууд байгаа.

ральна философиин гу, али) математическа принци- эн математик ба физик ютоной зохеол 1687 ондо о һэн. Энэ зохеол дотороо болбол Копернигэй һургаа- нарин математическа бол- даа оруулһан байгаа. ладаа Нарын ба планедүүд э татасатай байдаг, тиимэ ь планедүүд Нарые тойрон бахэ ушартай юм гэжэ лһон байна. Ньютоной но- йлгохоро тон бэрхэтэй бай- ан ба планедүүдэй бэ атасатай байдаг гуай Ньютоной идеянүүд имагтал XVIII зуунжэлдэ мэдэрэгдээ бэлэй.

Гэбэшье, Ньютон болбол Нарые тойрон эрьежэ ябадаг замаар планедүүдые ябуулхыг тулада тэдээндэ «түрүүшын түлхисые» бурхан үгөө юм гэжэ уридшалан багсаһан байна. Деист Ньютон болбол «бурхан- най» хабаадан оролсолгые бурууша- жа шадаагүй.

1755 ондо, одоол нэгэ ном гараж, тэрээн дотор авторынь түрүү- нынхээ наранай системэ тухай хэлэһэн байна. Энэ хадаа «Тэнгэ- риин бүгэдэлнитын естественнэ түү- хэ ба теории» гэһэн философ Кантын ном байгаа. «Байгаалиин диалектика» гэжэ зохеол дотороо Фридрих Энгельс болбол «түрүүшын түлхисэ» тухай асуудал Кантын ном дотор зайлуулагдаа гэжэ заана. «Кантын шэнжэлэн ололго соо бухы хэйшоохи прогрессэй эхин үрэнэнь нин байгаа», — гэжэ Энгельс хэ- лэнэ.

Мүнөөдэй наранай системын нуурида хэзээ нэгэтэ бии байһан гарим нэгэн тооһолиг үргэн ехэ мананһаа планедүүдэй бүрилдэһэн гухай түрүүшин ehото научна багсаамжа Кантын зохеол дотор най- руулагдаһан байгаа. Тиихэлээрээ Кантын ehоор, наранай системын бухы планедүүд нэгэ ниитэ уг гарабалтай байһан болоно. Манай мүнөөнэй үедэ энэ бодол болбол бу- гэдэндэ мэдэжэ болоихой, тиин би- дэнэр бухы планедүүд Наранһаа та- гаран бурилдөө юм гэжэ тоолоноб.

Манай Газартал адли, мүн пла- недүүд өөһэдөө тухэреэн формотой байдаг ба Нараар гэрэлтүүлэгдэһэн харануудд бодоо юм. Эртэ урда сагай хүнүүд ороһоол табан планедүүдые мэдэдэг байгаа. Мүнөө үедэ юһэн планедүүд мэдэжэ. Астрономиде дурлагша англичанин Вильям Гершель гэгшэ 1781 оной мартын 13-да зургаадахи планедые оложо, тэрэнь хожомоо Уран гэжэ нэрэтэй болоһон байгаа. Юрын нюдөөр хараха- да тэрэнь жиртээ харагдадаггүй юм. Тэрэ планетэ манай 84 жэл соо Нарые тойрон эрьедэг байна. Тиимэ хадаа, тэрэнэй тойрон эрье- жэ ябадаг замынь туйлай ехэ бай- һан болоно.

1846 оной сентябриин 23-да французска астроном Леверье бол- бол шэнэ планедые хаана бэдэржэ болохоб гэһэн зааварилгай мэдээсэ- лые немецка астроном Галле гэ- гэгтэ эльгэлһэн байна. Нимэ пла- недэй бии байһаниинь тэрэнэй тео-ретическэ тоололгоһоо үндэһэлэн гараһан байгаа. Тиигэжэ тэрэ үдэ- өөө үдэшэнь Галле болбол шэнэ, голоодохи планедые үнэхөөр олоһон байна. Энэ эгуусхэ шэнжэлэн олол- гонь хадаа бэе бэедээ татасатай бай- даг тухай ньютоновско барилгалал- гын илалта мүн байгаа, юундэб гэ- хэдэ мүнөөхи шэнэ планедынь Уран гэжэ планедэй ябахадаа заахан га- жуурһанайнь үндэһөөр лэ олдогдоо бэлэй. Өөрынгөө хүсэтэ татасаар шэнэ планетэ болбол тойрон эрьежэ ябадаг замһаань Уранине бэедээ та- таан «гаргажархиһан» удхатай бай- гаа. Энэ шэнэ планедые Нептун гэ- жэ нэрлэһэн юм.

Эсэстэ, 1930 ондо үшөө нэгэ планетэ олдогдоо һэн. Энэ шэнэ планетэдэ Плутон гэжэ нэрэ үгэһэн байгаа. Плутон гэжэ планетэ Нараяһаа 4309 миллион километрээр хо- ло байдаг ба Нарые тойрон 248 жэл соо шахуу эрьедэг байна.

Тиимэ болохолоороо, наранай сис- темэ болбол юһэн планедүүдһээ (тэ- дэнэй тоодо Газарые тоололсон): Меркури, Венера, Газар, Марс, Юпитер, Сатурн, Уран, Нептун ба Плутон гэдэгүүдһээ бүридэнэ. Эдэ бухы планедүүд наранай татасын тугэлдэр хүсөөр нэгэ «бүлэ» болон холбогдоихой юм.

Тэрээнһээ гадна, дурсагдаһан юһэн планедүүдтэй нүхэсэн ябагша үшөө 26 жэжэхэн планедүүд; ехэ планедүүдэй массада орходоо тон багахан массатай 1500-һаа дээшэ астероидууд гэхэ гу, али жэжэхэн планедүүд; 1000 шахуу комедүүд ба тоолошогүй олон метеоридуудд манай Наранай системэдэ хабаадана.

Бухы ехэ ехэ планедүүд атмос- ферэтэй байдаг, тиин тэдэнэй духэ- риг соо заримдаа ходо байдаг тодор- хой тэмдэгүүдшье харагдадаг юм. Меркури, Венера ба Марс гэдэгүүд заримдаа газарай бүлэгэй плане- дүүд гэжэ нэрлэгдэдэг, юундэб гэхэ- лө тэдэнэр олон талаараа Газартай ехэ адли юумэнүүдтэй байдаг бшуу.

Меркурине тойрон хэдыхэншье мэдэрмээр атмосфера гэжэ байдаггүй. Тэрээнһээ гадна, нара хэзээдэшье нэгэл талаараа Газар тээшэ хаража ябадагтал адли, мүн Меркуришье ходол нэгэ талаараа Наран — тээшэ хаража ябадаг юм. Меркури дээрэ байһан юумэн нара дээрэхи юумэн- дэл тон адли байжа магад. Меркури дээрэ хадануud ба хадын область- нуud бии юм гэжэ бодоходо болохо байна.

Венера хадаа тон хүсэтэй атмосферэтэй юм, тэрэннинь манай эсэгэ ороной агууехэ хубүүн Михаил Васильевич Ломоносов 1761 ондо шэнжэлжэ олоһон байгаа. Наранай дүхэригэй хажуугаар Венерын үнгэржэ ябаһан тон шухаг үзэгдэлые ажаглаха зуураа, Ломоносов болбол «Венера гээшэ манай бумбэрсэт дэлхэйе тойрон байгаа атмосферэдэл адли (нэгэ бага зааханай) тиимэ агаарай атмосфе- рээр хүреэлэгдэнхэй байна» гэһэн тобшолол хэһэн байха юм. Гэбэшье Венерын атмосферэ соо бидэнэр гансал томо томо үүлэнүүдые харадагбди. Имагтал хүсэ ехэ- тэй телескопоор харабалнай, тэрэн дээрэ ехэнүүд хара тэмдэгүүд байһан шэнги бай- даг гээшэ. Венера хадаа өөрынгөө массаар ба хем- жэгээр Газарай «эхирынь» мүн болоно. Венера дээрэхи үдэр һүни хоер, һүүлэй ажаглалтануудай ehоор, манай 3 гу, али 4 неделиһээ бага бэшэор үргэлжэлхэ ehотой байна.

Газарай бүлэгэй планедүүдһээ эгэсэн һонирхолтой планетэнь Марс болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ астро- номууд энэ планедые фотографиро- валжа һураа юм. Марсые фотогра- фировалһан снимкэнүүд болбол тэ- рэнэй захынь малгайнуудай, тодор- хойлон хэлэхэдэ, үшөө XVIII зуун- жэлдэ Марсын заха тойрон шэнжэ- лэн ололгоһон тэдэ сагаан тэмдэ- гүүдэйнь «хайлажа байһые» өлги- рүүлһэн байна. Марс дээрэхи жэ- лэй сагуудайнь һэлгэлдэжэ байда- гынь ямаршье · һэжэглэлтэгүй, юундэб гэхэдэ тэрэнэй гадар үнгэнь ходо хубилжа байдаг бшуу. Гэхэ зуураа Марс дээрэхи жэлэй саг бу- хэниинь манайхиһаа хоер дахин ута юм гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй, тиин Марс дээрэхи жэл хадаа ма- най 687 суткын тэнтэй байна. Марс дээрэ байгаа нотоон область- нуудынь ямар-нэгэн ургасаар ху- шагдамал газарнууд шахуу болоно. Марс дээрэ атмосфера бии юм, теэд манайхида орходоо тэрэнь яһала шэнгэн байдаг. Марсын климадэй хатуу шэрүүн байдагшье һаань, бидэнэр тэрээн дээрэ ургаса ногоо бии юм гэжэ уридшалан багсаажа шадаха гэхээр байнабди. Зүгөөр амитанай аймаг ба хүн амитан Марс дээрэ бии юм гэжэ бидэнэр мүнөөгөөр юушье хэлэжэ шадахагүйбди.

Юпитер, Сатурн, Уран, Нептун гэжэ планедүүд наранай системын планедүүд — гигантнууд гэжэ нэрлэгдэдэг. Тэдэнэр бултадаа ур- гэн ехэ атмосферэтэй юм, теэд угаа хүйтэн ба аммиак, метан гэ- жэ тон ехэ тооной газуудтай бай- даг. Тэдэ аммиак метан хосройл хатуу «саһахануud» ба дуһал уһа- нуудһаа бүрилдэһэн эгсэ эрид зу- руудууд өдэ планедүүдэй атмосфе- рэ соо харагдадаг юм. Планедүүд- гигантнуудай газар талань бидэн- дэ харагдадаггүй, юундэб гэхэдэ тэрэнэй атмосферэнь жэшээлэшэгүй ехэ хүсэтэй байна.

Һая шэнжэлэн ололгоһон Плу- тон гэжэ планетэ тухай бидэнэр мүнөө дээрээ үшөө тон заа юумэ мэдэнэбди, гэбэшье тэрэ хадаа, багсаахада, өөрынгөө массаар газа- рай бүлэгэй планетын тэнтэй бай- на.

Газарһаа гадна Марс дээрэ ажабайдалай зарим нэгэн тэмдэ- гүүд бии байдаг, тиигээд мүн Венера дээрэшье байжа магад (акаде- мик Келлерэй һанамжын ehоор, Венера дээрэхи ажабайдал үшөө һаяхан бии боложо байһан шата- даа байна). Теэд хэрбэ ажабайдал манай наранай системын шухаг айлшаниинь юм һаа, бидэндэ өйро дутын зарим нэгэн мүшэнүүдые тойроод планетнэ системэнүүд ол- догдоһон байна, тэдэнэй олонхидынь манай Газар дээрэхидэл адли ажа- байдал һэжэггүй бии юм. Тиимэ болохолоороо, амита дэлхэй олон бии юм гэжэ хэлэжэ боломоор бай- на.

Колхозник бүхэн хүдөө ажахын эрдэм шудалха уялгатай

☆ ☆ ☆

Колхознигуудай агротехническэ һуралсал

МУХАРШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Эндэхи колхознигууд Хэжэнгын аймагай Комсомолой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигуудай урялые халуунаар дэмжэжэ, агротехническэ ба зооветеринарна кружогуудые олоор өмхидхэдэ, тэрээндэ эдэбхитэйгээр һуралсаха гэжэ шидэһэн байна

—Хэжэнгынхидэй үүсхэлые һайшаһан манай колхознигууд агротехническэ кружогуудые энэ гэһөөр өмхидхэжэ, колхозник бүхэнние түрүү агротехникэтэй гүнзэгыгөөр танилсуулан, үндэр ургаса туйлаха дүүрэн аргаболомжотой болохые хүсэнэ. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр, аймаг дотор агротехническэ 13 кружот өмхидхэгдэбэ, —гэжэ аймагай хүдөө ажахын таһагай главна агроном нухэр Моложников манай корреспондентдэ мэдүүлһэн байна.

«Красный Загаш» колхозой гэ- шүүд Комсомолой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүдэй хандал- гатай танилсаһан дары агротехни- ческэ кружок өмхидхээ. Энэ кру- жогто үндэр ургасын звеноууудай 9 звеньеводууд, тарыан ажа- лай бригадын 3 бригадирнууд ба тарыан ажал дээрэ хүүлэмэриллэг 30 колхознигууд хабаалсана. Энэ кру- жогые колхозой агроном нухэр Би- таева хүүлэбэрилнэ.

Һаяхан кружогой түрүүшын за- няти өмлитэйгээр үнгэргэгдэһэн бай- на.

Хэжэнгынхидэй үүсхэлээр...

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Телефоноор абтаба). Һаяхан Тельманэй нэрэмжэ- тэ колхозой гэшүүдэй хамтын суг- лаан боложо, тэндэ колхоз бүриде агротехническэ ба зооветеринарна кружок өмхидхэхэ тухай Хэжэнгын аймагай Комсомолой нэрэмжэтэ хү- дөө ажахын артелиин колхознигуу- дай хаицалгые зүбшэн хэлсэбэ. Тиин, түс колхозойхид хэжэнгынхи- дэй үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, агротехническэ ба зооветеринарна зургаан кружок өмхидхэбэ. Кружогой занятн нелелидээ нэгэ дахин хоер час соо боложо, 40 часай программ- ые мартын 15 хүрэтэр шудалжа дүүргэхэ байна.

Зоотехническэ кружогуудые участково зоотехник нухэр Борисов, ветеринарна худалмэрилэгшэд Жам- балов, Петрушин гэгшэд хүүлэбэрил- хэ юм. Тэрэшэлэн агротехническэ кружогые Селэнгын МТС-эй агроно- муud хүүлэбэрилхэ байна.

Кружогуудта хабаадалсаха бухы колхознигууд һуралсалда «эрхим» гэһэн сэгнэлгэтэйгээр дүүргэхын түлөө өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо. Колхозой правленин ба партийна организаци болбол кружогуудай хүдэлмэринүүдэй ямараар ябуулагдажа байһан тухай газетэдэ саг үргэлжэ толилжо байхыень ханыг газетын редакциие уялгаһан байна.

Л. Ринчино.

(«Б. М. Үнэнэй» корреспондент).

Үнэтэ үүсхэлые халуунаар дэмжэбэ

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхозуудаар агротехни- ческэ ба зооветеринарна кружогууд эмхидхагдажэ байна. Эдэ кружо- гуудта тарыан ажалай бригадын бухы тэшүүд ба малажалай хүдэл- мэрилэгшэд, мүн колхозуудай хү- тэлбэрилэгшэд һуралсаха байна. Аймагай центртэ нарадаа хоер удаа колхозой правленинүүдэй түрүүлэг- шэнэр сугларжа, зооветеринарна ба агротехническэ һуралсалда хабаа- даха юм.

Тиихэдэ тарыан ажалай бригада- нуудай бригадирнууд МТС бүхэн- дөө сугларжа, агротехническэ кру- жогто һуралсаха байна. Тэрэшэлэн фермэнүүдые даагшанар зоовет участогуудта сугларжа, малажалай мэргэжэлтэдэй лекциинүүдые дуулаха юм. Мүн колхоз бүхэндэ зооветери- нарна кружогууд эмхидхэгдэжэ, тэрээндэ малажалай бухы хүдэлмэ- рилэгшэд һуралсаха байна.

Хэжэнгынхидэй үнэтэ үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн Бичурын кол- хознигууд зооветеринарна ба агро- техническэ наукануудые гүнзэгы- гөөр шудалхые хүсөөд, занятинуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсажа захалба.

ЗООВЕТЕРИНАРНА КРУЖОГУУДТА ТУҺАЛАМЖА

Һолоомын шэмые яажа дээшэлүүлхэб?

Һолоомо болбол тоһо, белогоор хомор хатуу тэжээл гээшэ. Тиихэ- лээр һолоомо болбол шанар муутай байдаг.

Һолоомые ашагтайгаар хэрэглэ- хын тулада тэрэнэй тэжээлэй шана- рые дээшэлүүлжэ, адуу малдаа эдюулхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй шанар дээшэлүүлхэ ба эдисэтэй болгохын түлөө хөдөн арганнуудые хэрэглэдэг гэбэл: ууралда хэхэ, уһанда бусал- гаха ба тусхай химическэ суйлнуу- дээр амтэ оруулха мэтэнүүд болоно.

Түрүүшын хоер арганнуудаар һо- лоомо ба механиныг шэмэнь, һайжар- башье, шанарынь дээшалдэгүй юм. Тиихэдэ химическэ зүйлнүүдээр амтэ оруулагдаһан һолоомо ба механи- ныг гансашье шэмэнь бэшэ, мүн шанарынь дээшэлжэ, лунна зэргын үбһэнэй тэнтэй болодог байна.

Мүн һолоомо ба механиные өөры- нь өөһэжэ, малда эдюулхэдэ шана- райнгаа талаар илангаяа һайн боло- дог. Энэ хадаа ямаршье халуун уһа ба дулаан байрашье хэрэглэдэггүй, тон бэлэхэн арга юм.

Тэрэнэй тула һолоомо хэршэдэг машинаар хэршэгдэһэн һолоомые гү, али механиные тусгаар малтатдаһан нүхэн соо хэхэ болоно. Нимэ нүхэ малай байрануудай тэжээлэй таһаг соо гу, али ямар нэгэн байра соо тулеэрэхэ хэрэгтэй. Тиин, нимэ нү- хэн соогоо хэршэгдэһэн һолоомо гу, али механиные дабхасуулан хээд, дабхар бүхэн дээрэнь хүйтэн уһа (килограмм тэжээлдэ 1,5 литр) ад- хаха юм. Удаань нүхэнэйнгөө дүүр- эһэн ба тэжээлэй таһа нигталагда- һан хойно модон хабхагаар хабхаг- лаха ehотой. Мүн хабхагые дулаал- хын тулада дээрэһээнь хуурай һо- лоомоор хушаха шухала.

Нүхэндэ хэгдэһэн һолоомо эһэжэ, тэрэнэй температурань 40—50 град- ус дулаанда хүрэдэг, улаахан үнгэ- тэй ба зөөлөхэн болодог байна. Энэннние адуу мал амтархажа эдэ- дэг байха юм. Дурсагдагша эһэлэ- гые 4 сүүдхын турша соо үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Һолоомын шанарые бүри ехэлхэ- хын тулада нүхэндэ хөхынгөө урда тээ тэрээнээ хэршэгдэһэн корнеплод нэмэхэдэ болохо. Тиихэдэ тэжээл бага гашуубтэр ба һайхан амтатай болодог гээшэ.

Һолоомын 4 сүүдхын турша соо эһэдэг хадань, нухөөе 4 газар та- һалжа, нүхэл буридэнь малай нэгэ үдэр соо эдихэ нормо хэхэ хэрэгтэй.

П. Федотов, зоотехник.

ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ ТУШАА АНХАРНАГҮЙ

Үнгэрэгшэ жэлдэ үбһэ тэжээл тон багаар бэлэдхэжэ, малаа тураһан ба гарзалуулһан дээрэһээ Заиграйн аймагай зарим колхозууд 1948 ондо малажалые үсхэбэрилхэ гүөөнэй тусаб холо дүүргэгүй. Тэдэнэй тоодо, түбхын түрүүндэ, Ленинэй, Сталинай, Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд оролсоно.

Мүн өнэшье жэлдэ үбһэ тэжээл багаар абажа недондоойгоо аллууе дахиад дабтажа байһан колхозууд бии байха юм. Жэшээлхэдэ, Доодо-Курбын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз адуу малдаа бүлүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө минл 20 гаран процент дүүргэһэн байна. Хэды нимэ байбашье, үхэр малаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэ- хэ тушаа түс колхозой правленин ямаршье хэмжээ абаагүй.

Гадна түс колхозой малайнь үбэ- лэй байрануud, иланганаа нарай ба залуу малай байрануud мүнөө хүрэ- тэр заһабарилгаадгүй, залагай зай- дан зангаараа. Мүн хуһамаг хорой соонь көрмушанууд хэгдэдүй бай- һаар.

Теэд айматай хүнөө ажахын таһа- гай хүүлэбэрилэгшэд болон тэрэнэй мэргэжэлтэд шанга эрилтэ хэдэггүй байха юм

Ц. Дашиев

Нухэр Мангадаевай статьяг зүбшэн хэлсэнэбди

Ород хэлэ заалгые һонирхолтойгоор ябуулха

Минии даажа байһан Цакирай долоон жэлэй һургуулиин 3-дахи класс соо 9 бурят ба 15 ород һу- рагшад бии. Тиимэһээ ород хэлэ заалгые һонирхолтой һайнаар ябуулхын тула нилээд ехэ дүршэл шадабари хэрэгтэй болодог.

Ород хэлэн эхин ба дунда һур- гуулинуудай һуралсалай программ- мын гол предмедүүдэй нэгэншинь болоно. Эхин һургуулиин һурагшад уран һайнаар, зүбөөр уншаха, ун- шаһанаа бултыень ойлгожо шадаха, һанаһаа бодолоо зүбөөр хэлэхэ ба тодо тобшоор бэшэжэ шадаха ehотой. Эхин классуудта ород хэлэ заалгын шанарые һайжаруулхын тулада һайтар боложо үзэжэ табигдаһан түсэбтэй байха шухала.

Хэрбээ зааха зүйлдөө наринаар ханджа, тэрэнээ хайшан гэжэ зү- бөөр ойлгуулха тухайгаа урогойн- гоо урда тээ һайтар шүүжэ үзөөгүй һаа, һурагшадта үгөгоо һайнаар ойлгуулхань бэрхэтэй байдаг. Тии- мэһээ, түс классай хүүгэд жэшэ- нүүдые зүбөөр һанан хэлэжэ шада- хагүй ба өөһэдынгөө бодолые ойл- госотой зүбөөр бэшэхэ дүршэлөөр бага байдаг.

Би ород хэлэнэй учебникуудһээ гадна, газетэ журналнуудһаа пэ- мэлтэ материалнуудые хэрэгтэхэ ерэхэ үргөгөо бэлэдхэдэг байнаб. Шэнэ зүйлнүүдые гарахын урда тээ тэрээнтэй холбоотой үзэһэн за- рим зүйлнүүдээ дабтаха шухала.

Грамматикаар шэнэ зүйл хэлсэ- хэдээ жэшээнүүдые доска дээрэ олоор бэшээд, һурагшадта өөһэд- тэнь тетрадьнуud дээрэ бэшүүлдэг- би.

Хэрбээ хэн нэгэ һурагшын үзэ- һэнөө муугаар ойлгоо һаань, урогой һүүлдэ тэрэ һурагшатай нэмэлтэ хэшээл ябуулнаб. Гадна, һурагшадта тэртээ дүүрэхэ даабаришуудые үгэжэ, тэдэнэй даабаринуудаа хэр аубөөр дүүргэжэ ерэһые саг үргэл- жэ шалгажа байдагби.

Мүн классай дутуу ойлгоһон үргүүдые эхинһээнь дахин дабта- ха ба үзэһэн зүйлнүүдээ асуудал хариугаар элирхэйлэн бэхилхэ тон шухала.

Хэрбээ уншалгын урок үнгэргэ- хэ байбал, тэрэндэ эртэнһээ бэлдэхэ ehотой. Уншаһанай һүүлдэ һурагшадай хариусаха асуудалнуу- дые эртэнһээ бэлдэхэ хэрэгтэй. Мүн словарьда оруулагдаха танил бэшэ орео үгэнүүдые шэлэн абадаг байнаб.

Ойлгосотойгоор, зүбөөр үгэнүү- дые хэлэжэ, удхыень тодолон ун- шажа һуралга шухала удхагшанартай зүйл байһыень мартаха хэрэгтэй. Рассказуудые ном соо һоо уншаад, удхыень һурагшадта өөһэд- тэнь хөөрүүлхэ гээшэ. Һурагшадай аман үгые нутархай баян болгохо талааг нилээд ехэ удхашанартай.

Нитэжэ хүдэлмэриллэнэй өсэстэ ехэнхи һурагшадни ород хэлээр га- раһан зүйлнүүдэ гүнзэгы һайнаар мэдэдэг болоо

С. Паунсвская,

Закаменай аймагай Цакирай долоон жэлэй һургуулиин багша.

Шэнэ станок

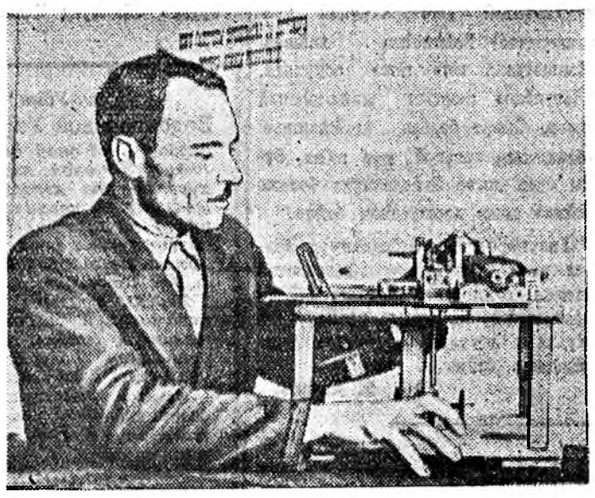

—Модон хадааһа гараараа молхижо хэхэ гээшэ ехэл нүбшө хэрэг байна даа, угайдхаһаа ехэ саг гэгдэнэ, шанар муутайгаар хэгдэнэ,—гэжэ хэлэхэ зуураа, модошо дархан богонихон шурка набажа нимгэхэнээр хахар сабшаад, нариихан модон хадааһануудые зорожо өхилбэ.

Улан-Удын горпромкомбинатадай электромеханическа пехын начальник Сергей Моисеевич Кущевой гэгшэ дээрэхи үгэнүүдые городой сабхиин мастерскойнуud соо ходо дуулдаг байгаа. Сабхиин ула хадаха хадааһануud дутадаг байба. Тиимэһээ сабхиин хадааһа хэхэ шэнэ станок бүтээхэ тухайда нүхэр Кущевой ходо- доо бодолгото болон ябадаг һэн. Жэжэхэн модон хадааһануудые хэхэ станок ухаалан зохеохо гээшэ тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ байһыень мэдэнэбди.

Сергей Моисеевич хадаа ажал хүнг эдхэхэ ба түргэдхэхэ талаар үйлдэбэри дээрэ шэнэ юумэнүүдые бии болгохые ходоо оролдог байгаа.

Тэрэ хадаа нэгэтэ сабхиин ула хадаха модон хадааһануудые хэхэ станок зохеожо өхилээ һэн. Тэрэнэй станогой модель бэлдээд байхадань түрүүшын үедэ зарим сабхишад энэ станок хадааһа хэжэ гаргаха юм гэжэ өтигэдэггүй байгаа. Гэбэшье, тэдэнэр Сергей Моисеевичын зорилгондоо хүрэдэг байһандань этигэн найдадаг байһан юм.

Хэдэхэн сагай үнгэрһэнэй үдаа тээ багахан аад, зохидхон станок бүтээгдэжэ, түрүүшын туршалга хэгдэһэн байна. Тэрэнь дурбэн самсаалтай аад, үзүүргүй нариихан хадааһануудые гаргадаг болобо. Тиихэдэнь станогоо үшөө һайса шэнжэлжэ, дутуу дундануудынь зайлуулһан байха юм. Сабхи хададаг ehотой һайн хадааһан хэгдэдэг болобо.

Нухэр Кущевойн зохеохы хүдэлмэридэнь Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно заводой конструктор Попов ба торпромкомбинадай техноруг Мельников гэгшэд ехэхэн туһалам- жа үзүүлһэн байна. Уданшьегүй түс станогойнь чертеж ба мо- дель БМАССР-эй нютагай ажаүйлэлбэриин Министерствоэр һай- шаалгаа һэн. Мүнөө гурэнэй механическа завод станогой кор- пусые шудхажа байна. Мүн паровозо-вагонно завод тэрэнэй жэжэ өөрэгсэлнүүдые бэлэдхэжэ эхилбэ.

Тэрэ хадаа нилээд орео оньһон машина юм. Энэ станок 180 шахуу өлдэб жэжэ детальнуудтай. Эдэ детальнуудые хабсараад байхада станок болбол электромотороор хүдэлгэдэхэ болоно.

Һаяар сабхиин бухы мастерскойнуud модон хадааһа хэлэг шэ- нэ станогтойнуud болохонь. Эдэ станогуудынь час соо 120 мянган хэһэг, найман час соо 1 миллион 500 мянган хэһэг хадааһа бүтээжэ гаргаха юм.

Мүнөө Сергей Моисеевич Кущевой өөрынгөө ухаалан зохеоһон станогые нарин ба бүдүүн, богони ба ута хадааһануудые бүтээдэг болгон оньһожоруулхын түлөө оролдожо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сергей Моисеевич Кущевой өөрынгөө зохеоһон автомадай моделиин дэргэдэ байна.

О. Березнов.

ХИТАДАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА ХҮСЭНҮҮДЭЙ ИЛАЛТАНУУД

Арадай-сүлөөлэлгын армиин болбол гражданска дайнай фронт дэрэхи эдэбхиие бүри 1947 оной хабар гоминдановецуудhаа дайшалан абаhан байна. Гоминдановска командовани болбол нэгэ жэл шахуу сагай турша дотор дайнай эдэбхиие демократическа хүсэнүүдhээ буляан абахые hэдэhэн юм. Гоминдановска сэрэгүүд өлдэб районуud дээгүүр контратакануудые хаhэн ба томо охэнүүд контроперацинуудые бэелүүлхые hэдэhэн байна. Гэбэшье, бай-байhаар тэдэнэр өөhэдынгөө эдэбхиие hуларуулжа, оборонодо бүри муhан шэлжэн ороо баятай болоо. Гоминдановска армиинуудай амиды хүсэнэй угаа охэ гэлтэдэ ороhон ябадал болбол өнэ талаар угаа охэ удхашаартай байгаа.

Арадай-сүлөөлэлгын армиин мэдэсэтэй ehоор, 1946 оной июльhээ 1947 оной июль хүрэтэрхи хугасаа дотор гоминдановска сэрэгүүд 1.100 мянган солдадуу ба офицернүүдэ гэhэн, тэрэ тоо соohоо 700 мянган хүнүүдынь плендэ абтаhан байна юм. Мүн энэ хугасаа дотор арадай сүлөөлэлгын сэрэгүүд болбол оройдоо 450 мянган хүнүүдэ (хоер жэлэй турша соо 800 мянган хүнүүдэ) гэhэн байна юм.

Энэ оной hүүлшын 4 hарын турша дотор, июльhээ октябрь дуурhатар, гоминдановецууд 1 миллион шахуу солдадуud ба офицернүүдэ гэгээ, тиихэдэ шархатагшадынь энэ тоодо оруулагданагүй. Гоминдановецууд болбол сентябриин хоердохи хахалта ба октябрьда илангаяа охэ гэлтэдэ ороо.

Амиды хүсэнэй талаар эды шэнөөн охэ гэлтэдэ ороhон ябадал гоминдановска армие hуларуулхаараа hулэруулаа, гэхын хамта түс армида шэнэ хүнүүдые таталга болбол hүүлэй жэлнүүдэй туршада угаа охэ бэрхэшээлдэ ороhон байна юм.

Сентябриин хахадhаа эхилэн hүжэрhэн hүүлэй байлдаануудай үедэ гоминдановска хүсэнүүд илангаяа охэор hулараа. Энээнhээ урда тээхэнэ, hара хахадай турша дотор дайнай фронтууд дээгүүр стратегическэ шэнжэ шанартай дуугай нөмгөн байдал үргэлжэлhэн байгаа. Түс байдалаар үхэсэгдэhэн гоминдановска хэблэл болбол правительственнэ сэрэгүүд мэнэ гэhэр «үргэн нэлэнхы добтолго» хэжэ, «хитадай коммунистнуудые үгы хэхэ юм» гэжэ сентябриин эхеэр мэдүүлээ hэн.

Арадай-сүлөөлэлтын сэрэгүүд сентябриин 16-да Шаньтун провинциин центрэхи Цзинаньска бэхилэгдэhэн районд худар добтолго хэжэ ороо. hүүлээрнь тэнэнэр Маньчжуриин Цзиньчжоу гэжэ райондо томо охэ добтолго ахилээ. Демократическа сэрэгүүдай добтолгото операци болбол мүн тэрэшэлэн Дотоодо Монгол руу гүнэгырэн ороhон Бейшин-Баотоуска түмэр замай райондо, Тайюаньин райондо, Шэньси провинциин столица шадар, Хойтэ ба Центральна Хитадай хилэ дээгүүр гараhан Лунхайска түмэр замай райондо, Сычуань провинци руу ороохо үүдэн болохо Ичанин райондо ба бусад хэдэ хэдэн районуудта hүжэрэн дэлгэрhэн байха юм. Шаньдунин столица болохо Цзинань город сентябриин 24-дэ Арадай- сүлөөлэлгын сэрэгүүдэй гарта ороо. Тэндэ болоhон байлдаанай ябаса дундуур 20 мянган гоминдановецууд алуулаа. Гоминдановска 96-дахи армиин болбол 20 мянган солдадуud ба офицернүүдтэ, командалагшадтаяа демократическа хүсэнүүдэй талда шэлжэн ороо. Тэрээнhээ гадна 60 мянган гоминдановска солдадуud ба офицернүүд Шаньдунийн губернатортай, хамта илендэ абтаа.

Хэнэ хэдэн туладаануудай ба сентябриин 15-да болоhон эрид шанга атакын hүүлээр Хойто Хитадhаа Маньчжури худар ороохо хилэ дээрэхи бэхижүүлэгдэhэн районой центр болохо Цзиньчжоу город сүлөөлэгдөө. 100 мянган хүнhөө бүридэhэн гоминдановска сэрэгүүдэй бүлэгүүд усадхагдаа. Байлдаануудай ингэжэ дүүрэhэнэй эсэстэ Маньчжурида байгаа гоминдановска бусад бүхы сэрэгүүд тэндэhээ мултаран ошохо найдабаригүй болоо. Мукден тээшэ мултаран ошохые hэдэhэн чанчүнска гарнизон бута сохитдоhон ба үлэгшэдынь эсэсгээ хуряаhан байха юм. Арадай-сүлөөлэлгын армиин сэрэгүүд октябриин 19-дэ Манчьжоугогой столица байhан Чанчунь худар сүмэрэн ороо.

Мукденэй райондо бөөгнэрэн сугларhан сэрэгүүд мүн чанчунска гарнизон шэнгээр усадхагдаа. Энэ сэрэгүүдэй гол хүсэниинь бүри Цзиньчжоугой түлөө болоhон байлдаануудай үедэ гоминдановска армиин Цзиньчжоуска бүлэгүүдтэй нийлэхые hэдэhэн байгаа. Гэбэшье энэ hэдэлгэнь бэелүүлэгдээгүй. Октябриин 28-да демократическа сэрэгүүдэй хэhэн хүсэтэ сохилтын эсэстэ мукденскэ сэрэгүүдэй бүлэтэлнүүдэй гол хүсэниинь болохо 12 дивизи (120 мянгаад хүн) Мукден ба Цзиньчжоу хоерой хоорондо — Дагушаниин райондо усадхагдаа. Энээнэй hүүлээр, Мукденийн хамгаалжа байhан 53-дахи армиин частьнуud Арадай-сүлөөлэлгын сэрэгүүдэй талада шэлжэн ороо. Бусад соединениинүүдэйнь задагайран тараhан үлэгдэлнүүд усадхагдаhан гү, али зэбсэгээ хуряаhан байха юм. Маньчжуридахи гоминдановска сэрэгүүдые командалагша генерал Вэй Ли-хуан демократическа хүсэнүүдэй гарhаа мултаран, самолетоор тэрьетэжэ эрилаа. Гэбэшье, тэрээнэй бусад генералнууд бүгэдөөрэн плендэ абтаhан гү, али байлдаануудта алуулhан байха юм.

Пигэжэ хоер жэл хахадhаа үлүү хугасаа соо үргэлжэлhэн «Маньчжуриин түлөө тулаламан» демократическа хүсэнүүдэй илалтаар шиидхэгдээ.

* * *

Маньчжуриин түлөө байлдаануудай ябаса дундуур гоминдановска комацовани болбол өөрынгөө «шэлэмэл» сэрэгүүдые, угаасхэ тооной буу зэбсэгүүдые, транспортна хэрэгсэлнүүдые болон бусад ресурснуудые гаргашалаа. hүүлшын шиидхэхы байлдануудай үедэ плендэ абтагшадай гү, али усадхагдагшадай тоодо американецуудаар hургагдаhан ба американска зэбсэгээр зэбсэгжүүлэгдэhэн нэгэдэхи, зургаадахи, долоодохи ба наймадахи шэнэ арминуудай сэрэгүүд ороосоно.

Октябриин 15-да демократическа хүсэнүүд Шаньдунь дахи Чифу порт худар сүмэрэн ороо. Энэ провинцидахи Хэчже ба Линьи гэжэ бэхижүүлэгдэhэн томонуud центрнүүд өөлэгдөө. Американска сэрэгэй-далайн база болохо Циндаоhоо бэшэрээ Шаньтун провинци бүхы дээрэ сүлөөлэгдөө.

Октябриин хоердохи хахадта арадай армиинуудта түригдэhэн гоминдановецууд Чженчжоу ба Кайфын городуудhаа зугалан арилаа. Гоминдановска командовани болбол бүри зүн байхада Хэнаньска провинциин столица болохо Кайфын городые гартаа барижа байхын хойноhоо нэтэрүүгээр ороодоhон байгаа. Тиихэ үедэ город болбол нэгэнэй гарhаа нугөөдын гарта орожо байгаа hэн. Бейшин-Суйюаньска түмэр замай өөсөй пункт болохо Баотоу город мүн тэрэшэлэн сүлөөлэгдөө. Энэ түмэр замай райондо октябрь hарын турша дотор 15 уездиэ городуud сүлөөлэгдөө. Суйюань провинциин столица болохо Гуйхуа город сүлөөлэгдэhэн байна. Ноябриин эхеэр Хэнаньска провинцидахи Наньян город өөлэгдөө.

Ноябрь соо мүн тэрэшэлэн шухала центрнүүд: Жэхэ провинциин столица Чэнде город ба Хэбэй провинциин столица Баодин город сүлөөлэгдөө. Нанкин ба Шанхай худар ошохо замые заажа байгаа Сюйчжоу гэжэ стратегическэ центрын райондо угаа охэ байлдаануud ноябриин тэнгээр эхилээ. Түс райондо хахад миллионhоо дээшэ тоотой гоминдановска сэрэгүүд бөөгнөрэнхэй. Тэдэнэр болбол Пукоу-Сюйчжоуска түмэр замай hаяхан таhа сохигдоhон дээрэhээ угаа мүндэ байдалда ороноод. Демократическа сэрэгүүд Ичань, Ханькоу, Нанкин, Шанхай худар өөhэдынгөө турилтые шангадхажа байна. Яньцзы мүрэнhөө хойгуурхи гоминдановска сэрэгүүдэй олонхинь нэгэн гэбэл таhархайлагдаhан городуудта ба бэхижүүлэгдэhэн районуудта (Гайхуада, Калганда, Датуньда, Тайюаньда ба бусадта) хүсэд дүүрэнэр бүхэлэгдэhэн, үгы гэбэл уйтаhан зуруud коридорнуud ба плацдармнуud дээлүүр (жэшээлхэдэ, Бейшин-Таньзинска район, Сюйчжоу-Пукоуска район) хабшагдаhан байха юм.

* * *

Гражданска дайнийн эхилхэдээ гоминдановска армиинуud болбол демократическа сэрэгүүдтэ орходоо hурагтүй hайнаар эсбсэгжэлэн байгаа. Жэл хахад — хоер жэлэй үмэнэ тэдэнэр хадаа тоогойнгоо талаар Арадай-сүлөөлэлгын армиа орходоо хэлэн дахин үлүү байhан ба американска инструкторнуud тэдэнэрые сэрэгэй хэрэгтэ hургаhан байгаа. Гоминдановска сэрэгүүдэй хэhэн операцинуудта американецуудаар үгтэhэн сэрэгэй авиаци, хүндэ артиллери, танкнуud болон бронемашинануud хабаадалсана. Эдэ сэрэгүүд болбол Холбоото Штатуудhаа үгтэhэн дайшалхы хэрэгсэлнүүдээр ба зэр зэбсэгүүдээр үлүүсэ охээр хангагданхай.

Гоминдановецуудай Маньчжуриде сохигдоhоной hүүлээр американска хэблэл болбол «правительственнэ сэрэгүүдэй» бута сохигдоhон ябадал халаа вашингтонско мэрэгжэлтэдэй хэлэhэнэй ehоор, зэр зэбсэгээр дутагдаhан дээрэhээ болоо бэшэ, харин хүтэлбэриин муу дээрэhээ ба эдэ сэрэгүүдэй морально-политическэ хэмжээнэй дорой муу байhан дээрэhээ болоо гэжэ тэмдэглэhэн байха юм. Хитадта гаргагдажа байгаг «Шанхай ивнинг пост энд Меркюри» гэжэ американска газетэ болбол «гоминдановска армиин тэмсэхэ зоригоо барагдаа» гэжэ мэдэрhэн байна. Газетэ болбол «Маньчжуриhаа эхилээд Нанкинай заха тулатар правительственнэ сэрэгүүдэй hуртэ охээр бута сохигдожо байhан» туhаа түгшүүритэйгээр мэдэсэнэ. Түс газетэ болбол «хэрбээ мэнэ гэhэр лэ гайхалтай охэ эрьелтэ болоогүй hаань, бүри муhан бутаран уналга үгтөө мүнөөнэй асуудал болоohой» гэжэ мэдүүлнэ.

Ноябриин эхеэр «Синьчжунхуажибао» газетэ болбол Маньчжуриhаа болото Хитад худар «Линь Бяогай миллионно армиин лабшажа ябаhан дээрэhээ hүрэн айhан хитад баяшуул бүлэг hүрэгөөрөө урда зуг руу ба хилэ дабан тэрьедэжэ байна гэжэ мэдэсэhэн байна. Хилын саана гаража байдаг самолетуудта hүүлгын билемүүд 1949 оной февралиин эсэс хүрэтэр хуулагданхай гэжэ түс газетэ бэшэнэ. «Нанкинжибао» гэжэ гоминдановска ондоо нэгэ газетын мэдэсэсhэнэй ehоор, хитад баяшуулай хилын саана гаргажа байгаа капиталай гоо американска доллароор 6 миллиард хүрөhөн байха юм.

Американска империализмын Хитадтахи түлөөлэгшэдые hүүлэй событинуud түгшүүритэ байдалда оруулаа. Американецуудай мүнгэн тэдхэмжэ дээрэ байдаг Янцзиска университедэй ректор байhан бэ мүнөө американска посол Стюарт гэгшэhээ: «хойто зүгтэ байдалай мүудаhаптай дашарамдуулан түс университет Бейшинhоо хайшаа абаашагдаха юм» гэжэ асуухада, «Дагунбао» газетын мэдэсэсhэнэй ehоор, Стюрт болбол «хайшаншье абаашахын аргагүй, юуб гэбэл, бүхы орон дотор байлдаануud боложо байна» гэжэ харюусаhан байна.

Үнэхөөрөөшье байлдаануud болбол улам бүри үргэн далайсатай боложо, Гоминданай мэдэллэ байhан центрнүүдтэ ба бусад районуудай шухалын шухала бэзанууудта бүри ойротожо байна

В. Аварин.

Болгарида арадай гэгээрэлые демократизацилга

СОФИЯ. (ТАСС). Болгариин эсэгэ ороноо хамгаалгын фронтын правительство арадай гэгээрэлые демократизацилба. Энэ хадаа правительствын программын шухала зорилгонуудай нэгэниинь байhан юм. hүүлэй 4 жэл соо орон дотор 1100 ахин hургуули шэнээр нээгдээ. Дунда hургуулинуудай тоо 2-дахин олон болоо. Дээдэ hургуулинуудай студентнэрэй тоо 12 мянганhаа 45 мянган хүн хүрэтөрөө ургэа.

Ехэ наhатаниие hургаха ябадал Болгарида анха түрүүшынхээ өмхидхэгдээ. Ехэ наhатаниие hургаха үдэшын 32 гимнази ба 131 гимназиин удаахи hургуули байгуулагдаа. Тэндэ бага национальностынуud өрдэм бэшөгтэ hураха күүрэн аргатай болоhон байна. Тэдэндэ зорюулагдажа гүрэнэй тусхай hургуулинуud нээгдэнхэй. Эдэ hургуулинуудта 90 мянган үлүүгэй хүн hурана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын фронтын правительство хадаа болгарска хүүгэдые реакционно үзэлтэйгээр хүмүүжүүлжэ байhан харжин миссионерскэ hургуулинуудые бүлтыень хааhан байна.

Арадай Агуухэ Суглаагаар hаяхан баталан абтаhан арадай гэгээрэл тухай хуули хадаа бүгэдэнинтын hураласан бэелүүлхэ, залуушуудые прогрессивнэ үзэлээр хүмүүжүүлхэ, мүн тэрэшэлэн оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөлгэдэ хэрэгтэй өрдэм охэтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ бүхы арга байдалые хангана.

Түс хуулида зохилдуулан мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэхын тулада завод ба фабрикануудай дэргэдэ ажаруйлэдбэриин hургуулинуud нээгдэжэ байна. Хүдэлмэришэдтэ техническэ хунда өрдэм олгохын тулада үлэшын профессиональна хунда hургуулинуud гэгээрэлэй Министерствээр нэгдэжэ байна.

Голландида реакционно шэнэ организаци байгуулагдаба

ГААГА. (ТАСС). «Хуулита засагта дэмжэлтэ үзүүлхэ институт» гэдэгые байгуулhан туhаа мэдэсэхэ зуураа, голландиин засагаархидай хүтэлбэрөөр ба американска реакциин сэхэ заабаряар энэ организаци байгуулагдаа гэжэ «Де-Ваархед» газетэ бэшэнэ.

«Полициин ба сэрэтэй отрядуудай резервые байгуулжа ороохо байhан энэ организаци хадаа голландиин хүдэлмэришэн ангида эсэргүү төмсөл ябуулхын тулада байгуулагдаа» гэжэ тэрэ газетэ заана.

«Социалистнуud тэдэгүүд,—гэжэ газетэ үргэлжэлүүлнэ, — баруунай реакционернүүдтэй хамтаран хүдэлмэришэн ангида эсэргүү нэгэдэмэл фронт байгуулаа».

Берлинэй дүрбэн комендантнуудта Оттомар Гешке гэгшын эльгээhэн бэшэг

БЕРЛИН, декабриин 1. (ТАСС). Городской суглаанай депуталуудай түрүүлэгшын орлогшо Оттомар Гешке үсэгэлдэр Берлинэй сэрэтэй комендатнуудта бэшэгэр хандаба. Городской суглаанай депутадуудай онсо яаралтай заседани боложо, тэрээн дээрэ 1946 оной октябриин 20-ой hунгалтын эсэстэ байгуулагдаhан магистрат Берлинэй демократическа блогой дурадхалаар, нэгэн дуугаар тараагдаба. Юуб гэхэдэ, тэрэ магистрадай олонхинь Берлинэй ба тэрэнэй зоной ажамидаралай интересүүдые хэрэгсэдэггүй, конституциие эбдэдэг ба өөhэдынгөө уялгануудые дүүргэдэггүй байгаа. Бүхы Берлинэй хангалгын управлениие нэгэн эхитэй байлгые туйлахын, мүн тэрэшэлэн бүтэдэниитын демократическа hунгалтада бэлэдхэхын тулада сат зуурын демократическа магистрадай байгуулагдаhан тухай тэрэ бэшэг соонь мэдэсэгдонэ.

Демократическа блогой дурадхал берлинскэ арад зоной Адмиральспаластда суглаhан 2000 түлөөлэгшэдөөр нэгэн дуугаар баталан абтаба, энэ шиидхэбэриие олониитын митингнүүдтэ хабаадаhан 500 мянган берлинецүүд нэгэн hаналаар дэмжэбэ гэжэ Гешке саашань заана.

«Өөрынгөө уялга дүүргэн,—гэжэ Гешке түгэсхэл дээрээ бэшэнэ, —эдэ hунгалтануud тухай таанадта мэдэсэсхын хамта, бүхы магистрадай ба обер-бургомистр Фридрих Эберт гэгшын олониитын миминг дээрэ баталагдаhан тухай мэдэсэнэб. Бүхы Берлин дээрэ шэнэ, сүлөөтэй, нэгэдэмэл, демократическа hунгалтын соносхогдотор өөрынгөө уялгые дүүргэхэ үүргэтэй ба мүнөө шэнээр hунгагдаhан саг зуурын магистрадай берлинска бүхы зоной интерестэ зорюулhан ажалябуулгалань зохихо дэмжэлтэ үзүүлэгдэхэ бэзэ гэжэ би найдаха байнаб».

Франциин горнягуудай забастовкын hүүлээр

ПАРИЖ. (ТАСС). Удаан сэг соо забастовко хэhөнэйнгээ hүүлээр францускэ горнягууд хүдэлмэриеө оробо. Засагай ба шахтануудай захиргааануудай зүгhөө хашаха хэhөэхэ ябадалда hаатангүйгөөр, өдөнэр забастовкодо хабаадаhанай түлөө ажалhаа гаргагдаhан нухэдөө хүдэлмэриднэ дахин оруулалтые нүүрhэнэй бүхы бассейнүүдтэ эдэбхитэйгээр туйлажа байна. Мүн забастовкын үедэ арестовалагдагшадые бүлтыень сүлөөлхэ тухай тэдэнэр өрилтэ хэнэ.

Горнягууд болбол Пор ба Па-де-Кале департаментнуудай нүүрhэнэй бассейнэ урда тээнь хүдэлмэриhөө гаргагдаhан олон нухэдөө дахин бодхоожо шадаhан байна. Мозель департаментын нүүрhэнэй бассейндэ хүдэлмэриhөө гаргагдаhан 1200 горнягуулые hөөргэнь оруулхые хүдэлмэришэдэй делегацинуud захиргаанайхинта өрилтэ хэбэ. Гар гэжэ департаментын горнягуud арестовалагдаhан бүхы шахтернуудые дары сүлөөлхыень эринэ.

Буш-дю-Рон департаментдахи зарим шахтануудай горнягуud хүтэлбэрилэгшэлэйнтөө арестовалагдаhан ба хүдэлмэриhөө гаргагдаhан ябадалые өсэргүүсэн буруушааhанай төмдэг болгожо, шахта соо орохоhоо арсаhан байна.

Трибуналнуud хадаа забастовкын үедэ арестовалагдаhан горнягуud туhаа шиидхэбэринүүдые гаргажа үргэлжэлhөөр гэжэ хэблэл мэдэсэсэнэ.

Алжирта горнягуудай забастовко үргэлжэлhөөр.

Французска судна барилгын хүдэлмэришэд правительствотай хэлсэ хэжэ, салин хүлhэ ба шагналай түлөөhые дэшэлүүлхэ туhаа өөhэдынгөө эрилтэнүүдые хангуулха ябадал туйлаба. Портнуud ба судна барилгын газарнуудта эблэрүүлхэ комиссинуудые байгуулха тухай судна барилгын хүдэлмэришэдэй түлөөлэгшэд ба правительствын хоорондо хэлсэн баталагдаба. Эдэ комиссинуud болбол хүдэлмэриень хараадаа абажа, порт бүхэндэ салин хүлhэ нэмэхэ хэмжээнүүдые тодорхойлон тогтоохо байна.

Бордо портын судна барилгын ба портовой хүдэлмэришэд забастовко хаhан зангаараа.

Профсоюзай хоер хүтэлбэрилэгшэдые: хүдалдаа-наймаанай флодой морягуудай профсоюзай генеральна секретарь Андре Фрессине ба морягуудай профсоюзай секретарь Сезар Капмини гэгшэдые профсоюзна организациин байрада полициин арестовалhые эсэргүүсэн буруушааhанай тэмдэг болгожо, усэгэлдэр Марсельдэхи судна барилгын хүдэлмэришэд ба металлистнуud хүдэлмэрэ зогсообо.

Ажалшадай буруушаалгын митинг Марсельдэ болобо. Митингын үедэ «Республиканска аюулгүйн отрядуудай» сахюулшэд городой талмай дээрэ суглаhан ажалшадта добтолhон ба митингдэ хабаадагшадые шидамаар сохижо намнаба. Нэгэ хүдэлмэришэн шархатаhан ба нэгэн арестовалагдаhан байна.

Франциин хүдалдаа-наймаанэй флодой офицернүүдэй Национальна профсоюзна федерациин бюро ба горнягуудай Национальна федерации болбол Марселиин морягуудай профсоюзай хүтэлбэрилэгшэдые арестовалhан туhаа эрид шуud буруушааба.

Шют-де-Пеж-де-Визиль судоверфиин 1200 хүдэлмэришэд hарын турша соо забастовко хэhэнэйгээ өсэстэ, шагналай түлөөhэ 15 процент дэшэлүүлхэ, бүхы хүдэлмэришэдтэ hара бүри 2000 франкын хэмжээтэй тэдхэмжэ түлэжэ байха тухай, мүн нормонуудые дахин хаража үзэхэ ба hүннин хүдэлмэриин түлөө салин хүлhэ нэмэхэ тухай өөhэдынгөө эрилтэнүүдые хангуулха ябадал туйлажа шадаба.

Манай календарь

Н. П. ОГАРЕВ

(1813—1877)

Ородой суута поэт, революци сүлөөлэлтын хүдэлөөнэй ажалы лапша Николай Платонович Огаре түрөhөөр 135 жэл болобо. Э болбол баян помещик-дворянай дэ түрөhэн юм. Тэрэ хадаа өдө луу наhандаа А. И. Герцентэй Москвадахи Воробьево хаданууд рэ гаража, эзэн хаанта засг диспотизмтай тэмцэхэбди гэжэ хаа тангаригаа үгөhэн байна

Н. П. Огарев үнтэрэгше гушаад оной hүүлээр, эсэгынгэ шэhэнэй удаа өөрөө имени алд болоод байхадаа өөрынгөө крепо таряашадые сүлөөлhэн ба таряашадай община эмхидхэлэ дэhэн байха юм. Теэд энэ hаа бүтөөгүй hэн. 1856 ондо байhан Герцендэ ошожо, тэрэ хамта «Сүлөөтэ ородой типо эмхидхэжэ, «Полярная звезда» локол» гэжэ журналнуудые гаргажа эхилhэн ба революц хүдэлөөнэй ажал-ябуулагшадай болоhон байгаа. Хаанта прав ство Огаревые гүрэнэй гэмтэ гэжэ тоолоод, Россида үлөhэн нэй зөөри хотшолые конфиск дабаhан байха юм.

Н. П. Огарев революционно ратиин идеянуудтэ тон дуго Герцентэй хамта хаанта засг крепостной эрхэдэ эсэргүү халуун революционно ябуулhан байха юм.

Н .П. Огарев эрхэ сүлөө ратай пушкинска поэзиин, лер нуудай поэзиин алдарта зан дые үргэлжэлүүлэгшэ байгаа. Чернышевский болбол Огаре зиин революционно удые т хэ зуураа, нигэжэ бэшэ hан рев болбол манай литератур хэдэ эгээн гое hайхан хуу лай нэгые эзэлхэ эрхэтэй».

Н. П. Огарев хадаа хаанд нэй министрнүүдтэ, помещ эсэргүү тон олон тооной д политическэ зохеолнуудые б байха юм.

Ородой поэзиин түүхэлэ Огарев болбол поэт-революц ложо ородот байна.

Харюусалгата редактор орлогшо Б. Очи

МҮНӨӨДЭР КИНОТЕАТРНУУДТА

Эрдэм: «Зигмунд Колосовский»

Улан-Удын

Водопроводой Управлени *болбол 1948 оной декабриин 10-hаа 1949 оной январиин 1 хүрэтэр уhа хэрэглэгшэдые шэнээр регистрацилга ба 1949 он соо уhа хэрэглэхэ талаар договорнуудые баталалга болохонь гэжэ городой ажалшадта соносхоно.*

Хэрбээ шэнээр регистрацида орогүй ба договор баталангүй байбал, ямаршье уридшалан hануулгагүйгөөр уhа үгэлгэ болюулагдаха юм.

Шэнээр регистраци хэхэ газар: Ленинэй улица № 11, телефон № 7-54. Хүдэлмэриин сагта.

АДМИНИСТРАЦИ.

ЗЭДЫН КОМБИНАДТА

паровозой машинистнуud, слесарьнүүд, токарьнуud ба водопроводчигуud хэрэгтэй.

Условинуud тухай Зэдын комбинадай кадрнуудай таhагаа гу, али Зэдын комбинадай Улан-Удэдэхи базаhаа мэдэхэдэ болоно.

болбол 1949 ондо республиканска газетэнүүд: „Бурят-Монгольская правда“, „Бурят-Монголой үнэн“ „Агитаторай блокнот“, городской ба аймагай газетэнүүдтэ

ЗАХИЛ АБАЖА ЭХИЛБЭ

Захилгын түлбэринүүд:

	жэл соо	6 hара соо	1 hара соо
„Бурят-Монгольская правда“	60 түх.	30 түх.	5 түх.
„Бурят-Монголой үнэн“	60 түх.	30 түх.	5 түх.
„Агитаторай блок-нот	18 түх.	9 түх.	1 түх. 50 м.
Городской газетэ	21 түх.	10 түх. 50 м.	1 түх. 75 м.
Аймагай газетэ	7 түх. 80 м.	3 түх. 90 м.	60 м.

Захилгые „Союзпечатиин“ таhагууд, почто, мүн фабрика ба заводуудай, hуралсалай газарнуудай ба эмхизургаануудай, совхозуудай ба колхозуудай ниитын түлөөлэгшэд абана.

Захилгаяа яаруулагты!

„БУРМОНГОЛЛЕС“ *трест саг үргэлжэ леспромхозуд та хүдэлмэрилхын туг главна бухгалтернуud, жо рын бухгалтернуud, счет дуud, шофернуud, модо о логшод, ашаа тээгшэд, доной дархашуud, гэм раторна трактористуud, машин нуud, токарьнуud ба б хүдэлмэришэд хэрэгтэй лоод байна.*

Условинуud тухай „Б монголлес“ трестын к нуудай таhагта мэд болохо. Свердловэй ул № 14-дэ, мүн „Бурмон лесэй“ коммутаторай ф жан № 5 ба 6 телефо даар хөөрэлдэжэ мэдэ болоно.

Буррыболовпотреб союзай базада

Секретарь-машинистка рэглэгдэнэ.

Трактовая. 1 гэhэн адр занятиин сагта хандал

РЕДАКЦИДА ЕРЭhЭН БЭШЭГ

Гэр байрагүй медпункт

Аймшадай депуталуудай Хорнин аймгуйсадкомой дэргэдэхи элүүрые хамгаалгын таhаг Хорнин леспромхоз дээрэ ажаллажа байhан модошодые медицинскэ туhламжаар хангалгын туха, түс леспромхозой Нарин гэжэ модо бэлдхэлэй участогта медицинскэ пункт нээhэн байгаа.

Гэбэшье, леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд, тодорхойлбол, тэрэнэй директор нүхэр Якишенок энэ пунктые гэр байраар хангаагүй байха юм. Энээнhээ боложо, тус пунктын фельдшер нүхэр Целондаева гэгшэ үбшэн хүнүүдые өнэ тэрэ барагууд соогуур, мүн өөрынгөө квартиралашье эмшэлнэ.

Ушар нимэhэ түс пунктда өнэ гэры гэр байра оложо үгэхэ шухала.

Г. Цыреторов.

РЕДАКЦИЙНИЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн.) ТЕЛЕФОНУ УД: ответ. редактора—23, АТС—1-80 зам. редактора—3-23, ответ. секретаря 3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства—4-52, культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов — 4-52 (2 зв.), объявлений—2-64 (2 зв.) Для междугородних переговоров — 15.

Ц—00772 Типография Государственного газетного издательства при Совета Министров БМАССР. Тираж 10,000